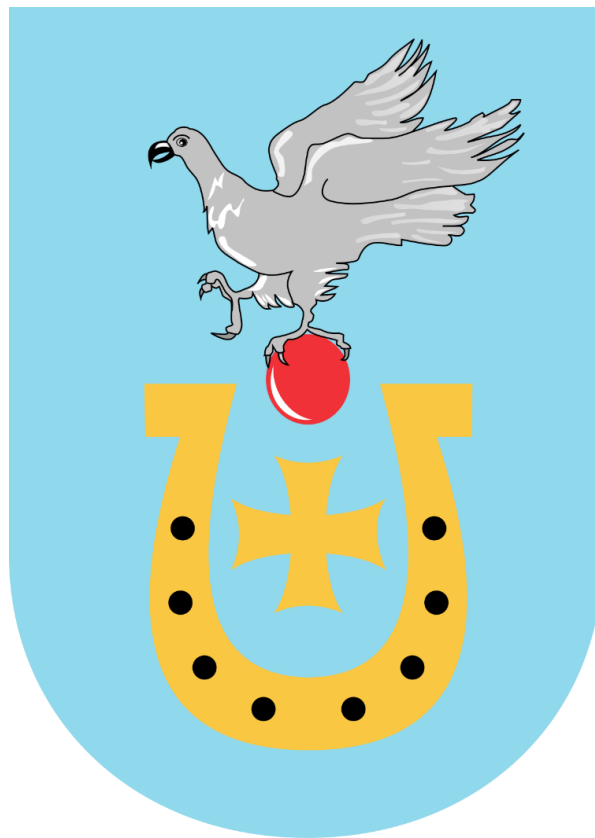

OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE

DLA POTRZEB

PLANU OGÓLNEGO GMINY KONOPNICA

podstawa opracowania:

Umowa Nr 48/2025, zawarta w dniu 23.07.2025 r. z gminą Konopnica

autorzy opracowania:

mgr Gabriel Danek – projektant ekofizjografii

mgr inż. arch. Anna Woźnicka – główny projektant planu ogólnego

Łódź, grudzień 2025 r.

Spis treści

1. WSTĘP	4
1.1. Podstawy prawne opracowania.....	4
1.2. Cel i zakres opracowania.....	4
1.3. Materiały źródłowe.....	6
2. CHARAKTERYSTYKA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA.....	7
2.1. Położenie geograficzne	7
2.2. Budowa geologiczna i rzeźba terenu	9
2.3. Warunki glebowe	13
2.4. Wody powierzchniowe i podziemne.....	15
2.5. Warunki klimatyczne.....	19
2.6. Fauna i flora	19
2.7. Istniejące formy ochrony przyrody	25
2.8. Formy ochrony przyrody w otoczeniu miasta	31
2.9. Ochrona i użytkowanie środowiska kulturowego i walorów krajobrazowych	31
2.10. Powiązania przyrodnicze gminy z otoczeniem	35
2.11. Proponowane formy ochrony przyrody.....	36
3. OGRANICZENIA WYNIKAJĄCE Z KONIECZNOŚCI OCHRONY ZASOBÓW ŚRODOWISKA LUB WYSTĘPOWANIA ZAGROŻEŃ	38
4. ANALIZA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO – JAKOŚĆ, ZAGROŻENIA ORAZ IDENTYFIKACJA ICH ŹRÓDEŁ.....	41
4.1. Powietrze atmosferyczne.....	42
4.2. Wody powierzchniowe i podziemne.....	43
4.3. Klimat akustyczny.....	49
4.4. Pola elektromagnetyczne.....	51
4.5. Zanieczyszczenia gleb oraz przekształcenia powierzchni ziemi.....	52
5. CHARAKTERYSTYKA POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH I PROCESÓW ZACHODZĄCYCH W ŚRODOWISKU	55
5.1. Dotychczasowe zmiany w środowisku	55
5.2. Struktura przyrodnicza obszaru	55
5.3. Ocena potencjalnych zagrożeń środowiska	56
5.4. Ocena zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym, jego odporności	

na degradację i zdolności do regeneracji oraz wstępna prognoza zmian zachodzących w środowisku	58
6. OCENA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH WZGLĘDEM RÓŻNYCH RODZAJÓW UŻYTKOWANIA I FORM ZAGOSPODAROWANIA TERENU	59
6.1 Ocena dotychczasowego zagospodarowania terenów gminy pod kątem wartości przyrodniczych	59
6.2. Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych	60
6.3. Ocena stanu zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania	64
6.4. Potencjał dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru do realizacji funkcji uzdrowiskowej.....	65
7. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I OSNOWY EKOLOGICZNEJ.....	67
8. PODSUMOWANIE I WNIOSKI DO PLANU OGÓLNEGO.....	70
9. LITERATURA.....	72
10. SPIS RYSUNKÓW I TABEL	75

1. WSTĘP

1.1. Podstawy prawne opracowania

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, tj. ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r. poz. 647). zasadność przygotowania opracowań ekofizjograficznych w systemie planowania przestrzennego wynika z art. 72 ust. 4 i 5. W myśl art. 72 pkt 5 wskazanej ustawy, przez opracowanie ekofizjograficzne rozumie się dokumentację sporządzaną na potrzeby planu ogólnego gminy, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa, charakteryzującą poszczególne elementy przyrodnicze na obszarze objętym planem i ich wzajemne powiązania.

Podsumowując opracowanie ekofizjograficzne stanowi nieodzowną część procesu planistycznego, dostarczając merytorycznych i prawnych podstaw do podejmowania decyzji dotyczących zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju.

Rozpoczęcie procedury planistycznej związanej ze sporządzeniem planu ogólnego gminy Konopnica, na mocy Uchwały Nr VI/23/24 Rady Gminy Konopnica z dnia 25 września 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Konopnica stanowiło podstawę do sporządzenia danego dokumentu dla którego bazę stanowiły informacje zawarte w opracowaniu ekofizjograficznym podstawowym dla obszaru Gminy Konopnica z 2015 r. na potrzeby zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Konopnica, opracowane przez mgr inż. Michała Ruszkowskiego. Powyższy dokument obejmuje obszerne fragmenty wskazanego wyżej opracowania bazowego, które zachowało swoją aktualność.

1.2. Cel i zakres opracowania

Celem niniejszego dokumentu jest sporządzenie opracowania ekofizjograficznego dla gminy Konopnica, położonej w powiecie wieluńskim, w województwie łódzkim. Opracowanie zawiera opis warunków przyrodniczych oraz ich wzajemnych powiązań, sporządzony z uwzględnieniem potrzeb i wymogów planowania przestrzennego. Jego podstawę merytoryczną i prawną stanowią dostępne materiały tekstowe i kartograficzne, a także obowiązujące przepisy prawa, w tym w szczególności Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. 2002 nr 155 poz. 1298). Zgodnie z §6 wskazanego rozporządzenia, część opisowa i kartograficzna opracowania podstawowego obejmuje:

- rozpoznanie i charakterystykę stanu oraz funkcjonowania środowiska, udokumentowane i zinterpretowane przestrzennie w zakresie:

- poszczególnych elementów przyrodniczych i ich wzajemnych powiązań oraz procesów zachodzących w środowisku,
- dotychczasowych zmian w środowisku,
- struktury przyrodniczej obszaru, w tym różnorodności biologicznej, d) powiązań przyrodniczych obszaru z jego szerszym otoczeniem,
- zasobów przyrodniczych i ich ochrony prawnej,
- walorów krajobrazowych i ich ochrony prawnej,
- jakości środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń.
- diagnozę stanu i funkcjonowania środowiska, a w szczególności:
 - ocenę odporności środowiska na degradację oraz zdolności do regeneracji,
 - ocenę stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym różnorodności biologicznej,
 - ocenę stanu zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania,
 - ocenę zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi,
 - ocenę charakteru i intensywności zmian zachodzących w środowisku,
 - ocenę stanu środowiska oraz jego zagrożeń i możliwości ich ograniczenia.
- wstępną prognozę dalszych zmian zachodzących w środowisku, polegającą na określeniu kierunków i możliwej intensywności przekształceń i degradacji środowiska, które może powodować dotychczasowe użytkowanie i zagospodarowanie,
- określenie przyrodniczych predyspozycji do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, polegające w szczególności na wskazaniu obszarów, które powinny pełnić przede wszystkim funkcje przyrodnicze,
- ocenę przydatności środowiska, polegającą na określeniu możliwości rozwoju i ograniczeń dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania obszaru,
- określenie uwarunkowań ekofizjograficznych, formułowanych w postaci wniosków z analiz, prognoz i ocen, o których mowa w pkt 1-5, stosownie do przedmiotu i skali sporządzanego planu zagospodarowania przestrzennego, które w szczególności obejmują:
 - określenie przydatności poszczególnych terenów dla rozwoju funkcji użytkowych, a w szczególności: mieszkaniowej, przemysłowej, wypoczynkowo-rekreacyjnej, rolniczej, leśnej, uzdrowiskowej, komunikacyjnej, z uwzględnieniem infrastruktury niezbędnej do prawidłowego spełniania tych funkcji,
 - wskazanie terenów, których użytkowanie i zagospodarowanie, z uwagi na cechy zasobów środowiska i ich rolę w strukturze przyrodniczej obszaru, powinno być podporządkowane potrzebom zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej,

- określenie ograniczeń wynikających z konieczności ochrony zasobów środowiska lub występowania uciążliwości i zagrożeń środowiska oraz wskazanie obszarów, na których ograniczenia te występują.

Opracowanie ekofizjograficzne stanowi kluczowe źródło informacji o środowisku przyrodniczym, niezbędnych w procesie planowania i prowadzenia polityki przestrzennej gminy. Zapewnia ono zgodność działań planistycznych z zasadami ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju. Przygotowanie niniejszego opracowania obejmowało wizję terenową oraz analizę dostępnych materiałów, w tym literatury dotyczącej funkcjonowania i ochrony środowiska, wyników badań jakości jego poszczególnych elementów, a także opracowań planistycznych, specjalistycznych i kartograficznych.

1.3 Materiały źródłowe

W zakresie charakterystyki środowiska przyrodniczego oraz jego zagrożeń na obszarze opracowania wykorzystano m.in. metodę „desk research, w ramach której analizie poddano dostępne dokumenty planistyczne, materiały kartograficzne i opracowania dotyczące środowiska przyrodniczego obszaru objętego opracowaniem oraz jego otoczenia. Zebrane dane i wysnute na ich podstawie wnioski zaprezentowane zostały w formie opisowej oraz graficznej, ich szczegółowy wykaz zamieszczono w rozdz. 9. Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu uwzględniono następujące materiały:

1. Obowiązujące przepisy ustaw i rozporządzeń, odnoszące się merytorycznie lub terytorialnie do zakresu opracowania ekofizjograficznego podstawowego.
2. Banku danych o lasach,
3. Danych z Ewidencji Gruntów i Budynków (EGiB) gminy Konopnica za 2025 r.,
4. Centralnej Bazy Danych Geologicznych,
5. Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody,
6. Geoportalu krajowego,
7. Głównego Urzędu Statystycznego,
8. Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska,
9. Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska,
10. Narodowego Instytutu Dziedzictwa,
11. Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
12. Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

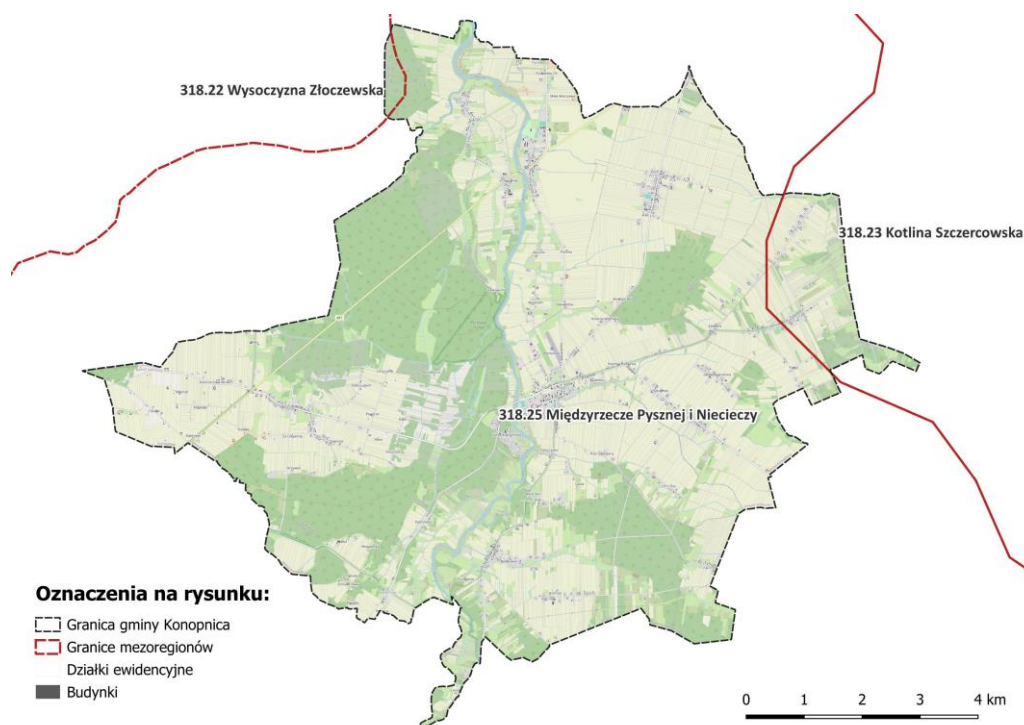
W strukturze użytkowania terenu gminy Konopnica dominują grunty rolne, zajmując ponad 65% całkowitej powierzchni (5443 ha). Około 57% gruntów ornich zajmują gleby II, III i IV klasy bonitacyjnej. Drugą największą grupą użytkowania terenu są tereny leśne, zajmujące one 26% obszaru gminy (2233ha).

Przez północno-zachodnią część gminy Konopnica przebiega droga wojewódzka nr 481, stanowiąca część trasy łączącej Łódź z Wieluniem. Na obszarze gminy długość tego odcinka wynosi 8 km. Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 37,32 km, natomiast dróg gminnych 40,22 km. Przez teren jednostki nie przebiega żadna droga krajowa, najbliższa z nich, o numerze 74, znajduje się w sąsiedniej gminie Osjaków. Przez obszar gminy nie przebiega również żadna linia kolejowa.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Jerzego Kondrackiego zmodyfikowanej w 2018 r. przez zespół pod kierownictwem Jerzego Solona z Polskiej Akademii Nauk, gmina Konopnica położona jest w granicach trzech mezoregionów (Rys. 2):

- Wysoczyzna Złoczewska (318.22) , przebiegająca przez skrawek terenu w północno-zachodniej części gminy.
- Kotlina Szczercowska (318.23), leżący w północno-wschodnim rejonie gminy, w okolicy miejscowości Piaski i Kamyk,
- Międzyrzecze Pysznej i Niecieczy (318.25) , obejmujący niemal całą część gminy.

Wszystkie z ww. regionów są częścią makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej (318.2), należącej do podprowincji Nizin Środkowopolskich (318), prowincji Niż Środkowoeuropejski (31) i megaregionu Pozaalpejska Europa Środkowa (3).

Rys. 2 Położenie gminy Konopnica na tle mezoregionów wg regionalizacji J. Kondrackiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony: <https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych>

2.2. Budowa geologiczna i rzeźba terenu ²

Budowa geologiczna

Analizowany obszar leży w granicach trzech arkuszy Szczegółowej mapy geologicznej Polski:

- arkusz 697 – Złoczew, leżący w południowo-zachodnim rejonie gminy,
- arkusz: 698 – Widawa, który obejmuje największą – północną i centralną część gminy,
- arkusz 734 – Osjaków, obejmujący południowe rejony gminy.

Pod względem geologicznym teren gminy Konopnica położony jest w obrębie Monokliny Przedsudeckiej, w jej północno-wschodniej części graniczącej z Niecką Szczecińsko-Łódzko-Miechowską. Granica między tymi jednostkami, o przebiegu NW–SE, znajduje się ok. 6–8 km na północny wschód od gminy. Na obszarze monokliny osady kenozoiczne zalegają na utworach jurajskich, natomiast w obrębie niecki – na kredowych. Najstarsze skały stwierdzone na terenie gminy pochodzą z górnego permu (cechsztyń) i obejmują sole kamienne, anhydryty, gipsy, mułowce, dolomity, wapienie i piaskowce. Zostały one nawiercone w otworze Niechmirów-1 w Rychłoticach, do głębokości 2892 m. Powyżej występują utwory triasowe o miąższości ok. 1200 m, zbudowane z piaskowców, margli, wapieni, dolomitów i łupków ilastych. Nad nimi zalegają skały jurajskie: dolnej jury (iłowce, piaskowce, łupki ilaste – do 518 m), jury środkowej (piaskowce, mułowce, wapienie, dolomity – ok. 440 m) oraz jury górnej (głównie wapienie i dolomity) o miąższości od 300 do 500 m. Strop utworów górnourajskich występuje na głębokości 70–90 m, przy rzędnych sięgających od 70 do 103 m n.p.m. Warstwa mezozoiku jest silnie zróżnicowana przez uskoki i zjawiska krasowe. Osady trzeciorzędowe wypełniają formy krasowe i zapadliska w podłożu, osiągając miąższość od kilku do 70 m. Są to głównie ropy i piaski z przewarstwieniami węgla. Czwartorzęd pokrywa cały obszar gminy. Osady plejstoceńskie (6–80 m) reprezentują wszystkie zlodowacenia i interglacjały i obejmują gliny zwałowe oraz piaski i żwiry wodnolodowcowe tworzące pagórki kemowe i tarasy rzeczne. Osady holocenijskie to piaski i żwiry rzeczne, namuły, torfy oraz lokalnie piaski eoliczne. Budowa geologiczna wysoczyzn obejmuje głównie gliny zwałowe oraz ich zwietrzliny, a także piaski i żwiry lodowcowe, mułki i piaski kemowe oraz osady wodnolodowcowe. W dnach dolin dominują piaski, żwiry, mady rzeczne, torfy i namuły holocenijskie, natomiast nadzalewowe poziomy terasowe zbudowane są z piasków, żwirów i mułków pochodzenia plejstoceńskiego. Pokrywa glebowa tworzy mozaikę gleb rdzawych i płowych. Na słabiej przepuszczalnych podłożach ukształtowały się czarne ziemie, a w obniżeniach dolinnych występują gleby murszowate, torfowe, gruntowo-glejowe oraz mady rzeczne.

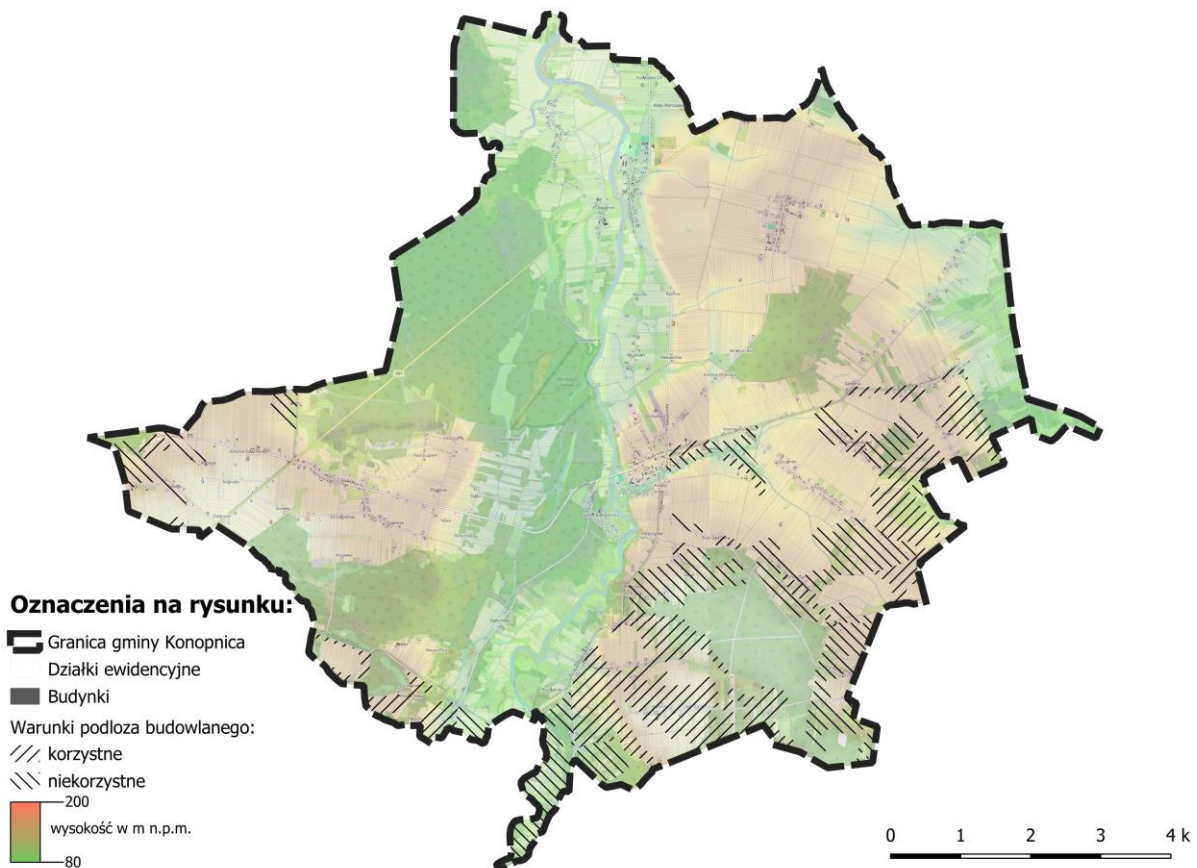
² Opracowane na podstawie: Objaśnienia do Szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50 000 arkusze: 697 Złoczew, 698 Widawa i 734 Osjaków, Mapy geoterytorialnej Polski 1:50 000 arkusze: 697 Złoczew, 698 Widawa i 734 Osjaków oraz Opracowania ekofizjograficznego na potrzeby projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Konopnica (2015 r.)

Rzeźba terenu

Obszar gminy obejmuje wydłużone południkowo międzyrzecza Pysznej i Warty oraz Warty i Niecieczy. Rzeźba terenu jest zróżnicowana i w znacznej mierze uwarunkowana działalnością lądolodu warciańskiego. W wyniku jego rozpadu uformowały się liczne formy wypukłe, nadające krajobrazowi charakter pagórkowaty. W granicach gminy występują zarówno staroglacjalne wysoczyzny morenowe, jak i równiny akumulacji rzeczno-lodowcowej. W krajobrazie zaznaczają się także formy szczelinowe, wytopiska oraz krawędzie erozyjne o wysokości względnej przekraczającej 20 m. Zachodnia część wysoczyzny wznosi się do około 185 m n.p.m., osiągając kulminację na Wzgórzu Wronieckim (190 m n.p.m.). Na wierzchołkach i stokach wysoczyzny występują liczne zagłębienia wytopiskowe o głębokości dochodzącej do 20 m. W rejonie Szychnika obserwuje się formy eoliczne – wydmy oraz spiętrzenia piasków – będące efektem działalności wiatru w późnych fazach zlodowacenia. Okolice Mięciszka charakteryzuje duża liczba pagórków kemowych osiągających maksymalnie do 197 m n.p.m., z wysokość względną sięgającą do 20 m. Dolinki pomiędzy pagórkami wypełniają ropy, gliny oraz piaski żwirowe, powstałe w wyniku osiadania po wytopieniu soczewek martwego lodu. W kierunku północnym występuje pas glin zwałowych i materiałów redeponowanych, świadczących o intensywnych procesach peryglacjalnych. Wysoczyzna w międzyrzeczu Pysznej i Warty osiąga około 180 m n.p.m., natomiast kulminacje Pagórków Drobnickich sięgają 203,3 m n.p.m. Pomimo stosunkowo wyrównanej powierzchni wierzchołkowej, lokalne wyniesienia i obniżenia wprowadzają znaczną różnorodność w rzeźbie terenu, a deniwelacje przekraczają miejscami 30 m. Wschodnia część lekko pofałdowanej wysoczyzny polodowcowej wznosi się łagodnie do 175–200 m n.p.m., tworząc łuk wzdłuż linii Wronisko–Piaski–Kszy–Głuchowo–Nowa Wieś–Niwiń, stanowiący dział wodny między Wartą a Niecieczą. W rejonie Słaboszewa występują pojedyncze doliny nieckowate oraz formy pagórkowate o niewielkich wysokościach względnych. Dolina Warty na obszarze gminy charakteryzuje się zmienną szerokością, wynoszącą od około 1,2 km w części północnej do około 200 m w części południowej. W rejonie Konopnicy występuje wyraźny taras zalewowy o wysokości względnej do 20 m, odpowiadający terasie niskiej. W dolinie dominują procesy erozyjne, które ukształtowały strome krawędzie erozyjne oraz łagodniejsze strefy denudacyjne. Dno doliny wykazuje miejscami charakter meandrujący, a dawne osuwiska uległy zanikowi, pozostawiając jedynie ślady w postaci niewielkich zagłębień wytopiskowych. Na pozostałych odcinkach doliny Warty obserwuje się szeroką terasę zalewową, wyraźnie ograniczoną wyższymi poziomami terasowymi. W okolicach Konopnicy i Szychnika zachowały się współczesne meandry, stanowiące świadectwo aktywnych procesów fluwialnych. Dolina uformowała się w trakcie zlodowacenia północnopolskiego oraz w interglacjale eemskim. Terasy nadzalewowe osiągają szerokość 200–300 m i wysokość 85–95 m n.p.m., wykazując nieznaczne nachylenie ku północy. Najkorzystniejsze warunki podłoża budowlanego zidentyfikowano w rejonie miejscowości Strobin, Kolonii, Głuchów Kolonii, Bębnow oraz Kamyk. Niekorzystne warunki

występują w dolinie rzeki Warty oraz w okolicy miejscowości Sokół, Konopnica, Anielin i Sabinów (rys. 3).

Gmina Konopnica wyróżnia się dużym udziałem terenów o korzystnych warunkach geotechnicznych sprzyjających zabudowie. Dominują obszary wysoczyznowe, płaskie lub lekko faliste, z gruntami spoistymi i głębokim poziomem wód podziemnych – poniżej 2,0 m, miejscami nawet poniżej 5,0 m. Tereny o warunkach mało korzystnych lub utrudniających budowę związane są głównie z utworami eolicznymi (piaski drobne i pylaste o miąższości 1,0–2,0 m i większej na wydmach) oraz strefami krawędziowymi wysoczyzn o dużych spadkach terenu. Największe kompleksy wydm występują w południowo-zachodniej części gminy, w sołectwie Szekniów, i są w większości zalesione. Tereny niekorzystne dla zabudowy znajdują się przede wszystkim w dolinach rzek i obniżeniach terenu. Występują tam utwory aluwialno-bagiennie i deluwialne, często z wysokim poziomem wód gruntowych (położone płycej niż 1 m). Do obszarów problemowych należą również dolinki denudacyjne, sprzyjające gwałtownym sptywom powierzchniowym wód opadowych i roztopowych.

Rys. 3 Rzeźba terenu gminy Konopnica

Źródło: opracowanie własne

Kopaliny³

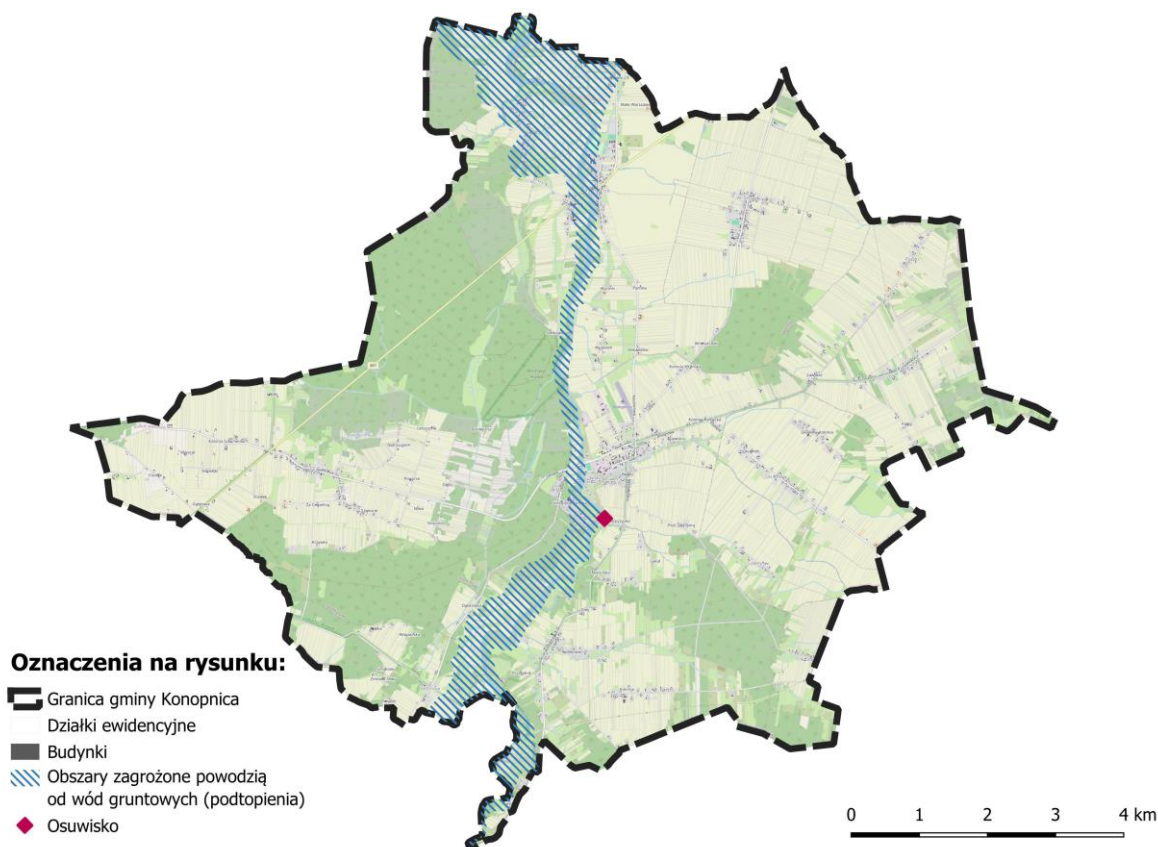
Zgodnie z danymi pozyskanymi z Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Polski (MIDAS) w granicach gminy Konopnica nie występują udokumentowane złoża surowców naturalnych oraz ich potencjalne zasoby. Wyjątek stanowi torf obecny w dolinie rz. Warty, który nie jest wydobywany ze względu na lokalizację w granicach parku krajobrazowego. W związku z powyższym na terenie gminy nie funkcjonują obszary i tereny górnicze.

Zagrożenia geologiczne⁴

Według bazy danych Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) opracowanej przez Państwowy Instytut Geologiczny, w analizowanym obszarze nie zidentyfikowano osuwisk typu zsuwowego czy terenów zagrożonych ruchami masowymi. Zgodnie z informacjami zawartymi w opracowaniu ekofizjograficznym na potrzeby opracowania projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Konopnica z 2015 r., w rejonie Konopnicy występuje jedyne w województwie łódzkim czynne osuwisko. Utworzyło się one w krawędzi erozyjnej doliny Warty i charakteryzuje się dobrze wykształconą niszą osuwiskową. Teren zidentyfikowanego osuwiska wymaga monitorowania i dodatkowych działań stabilizacyjnych. Ponadto należy zwracać uwagę na stabilizację skarp i stoków trwałą roślinnością w dolinie rzeki Warty oraz na unikanie robót w strefach stwarzających potencjalne zagrożenie. Spośród pozostałych zagrożeń geologicznych w granicach doliny rzeki Warty zidentyfikowano obszary zagrożone powodzią od wód gruntowych (podtopienia). Biegną one od północnych do południowych granic gminy wzdłuż ww. cieku wodnego, a ich powierzchnia wynosi 7.61 km². Do tego typu obszarów zalicza się tereny podmokłych dolin i dolinek rzecznych, w tym obszary bagienne w obniżeniach terenu oraz miejsca płytkiego występowania wód gruntowych (do 2 m poniżej powierzchni terenu) (Rys. 4).

³ Opracowane na podstawie danych ze strony: <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/zloza/wyszukiwanie.jsf>

⁴ Opracowane na podstawie danych ze strony: <https://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3>, oraz centralnej bazy danych geologicznych, pobranych ze strony: <https://dm.pgi.gov.pl>

Rys. 4 Zagrożenia geologiczne w gminie Konopnica

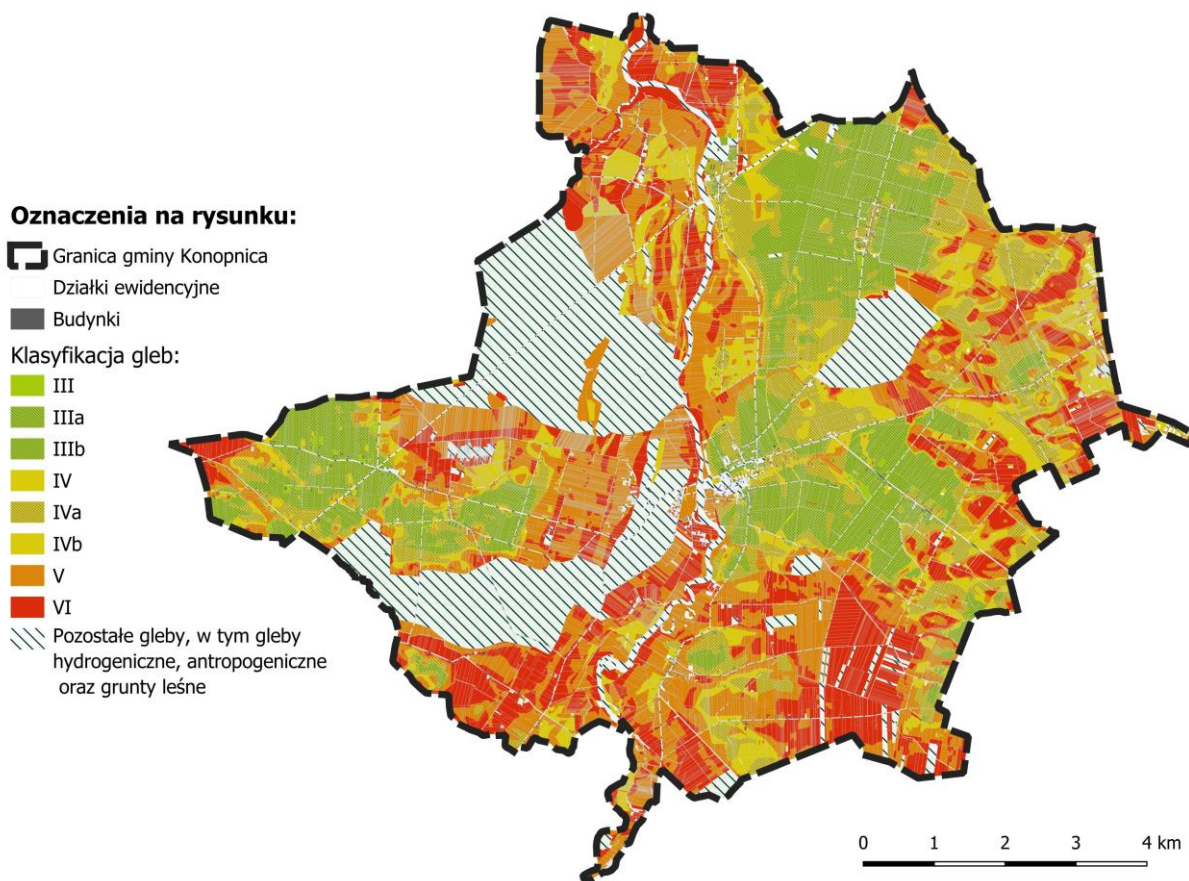
Źródło: opracowanie własne.

2.3. Warunki glebowe⁵

Warunki glebowe na danym obszarze są wynikiem ukształtowania geologicznego, rzeźby terenu, stosunków wodnych, działalności organizmów żywych oraz dotychczasowego sposobu użytkowania terenu. Wśród najżyźniejszych gleb na obszarze opracowania wyróżnia się gleby klasy III, IIIa i IIIb. Występują one głównie w rejonie miejscowości Wrońsko, Konopnica, Kamyk, Głuchów, Sabinów, Kamyk, Strobin oraz Szynkielów. Ich łączna powierzchnia wynosi 13,01 km², co stanowi 15,6% gminy. Nieco większy areał (18 km²) na obszarze zajmują gleby klas IV, IVa i IVb, które koncentrują się głównie w rejonie miejscowości Rychłocice, Kamyk, Piaski, Strobin, Szynkielów i Anielin. Do gleb klas III i IV klas należą gleby brunatne wyługowane oraz miejscami mady, powstałe z piasków gliniastych mocnych bądź lekkich, zalegających na warstwach glin lekkich. Występują tu także gleby bielcowe uformowane z mocnych piasków gliniastych, położonych na glinach średnich i lekkich. Zaliczane są one do kompleksów uprawowych pszennych dobrych oraz żytnich bardzo dobrych. Największą powierzchnie w gminie zajmują gleby klas V i VI, koncentrują się one niemal na całym obszarze gminy, za wyjątkiem rejonów miejscowości Konopnica, Głuchów,

⁵ Opracowane na podstawie danych EGIB dla gminy Konopnica za rok 2025 r. oraz Opracowania ekofizjograficznego na potrzeby projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Konopnica (2015 r.)

Wrońsko, Piaski, Kamyk i na zachód od miejscowości Szynkielów. Ich łączna powierzchnia w gminie stanowi 35,09 km² – 42,2%. W rejonach dolin rzek Warty i Oleśnicy występują gleby hydrogeniczne (w tym gleby pochodzenia organicznego), tzn.: mułowo-torfowe, torfowo-mułowe, torfowe, murszowo-torfowe oraz gleby murszowo-mineralne i murszowate (rys. 5).

Rys. 5 Klasyfikacja gleb w gminie Konopnica

Źródło: opracowanie własne.

W centrum miejscowości Konopnica, zwłaszcza na terenach zabudowanych, naturalna pokrywa glebowa została w dużym zniszczona. Na obszarach otwartych największa degradacja dotyczy gleb położonych wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych, gdzie ruch pojazdów jest najbardziej intensywny. W pobliżu dróg osadzają się zanieczyszczenia powstające w wyniku transportu. Dodatkowym czynnikiem degradującym gleby jest urbanizacja – przeznaczanie terenów pod zabudowę prowadzi do ich wyłączenia z produkcji roślinnej oraz usunięcia warstwy próchnicznej, co skutkuje utratą ich wartości biologicznej.

2.4. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe⁶

Pod względem hydrograficznym gmina Konopnica położona jest w dorzeczu rzeki Odry, w regionie wodnym Warty. Największa, centralna i zachodnia część gminy należy do zlewni poziomu trzeciego - Warty do Widawki. Wschodni rejon gminy przebiega dział wodny rzeki Widawki. Sieć hydrograficzną w analizowanym obszarze tworzą:

- **Cieki naturalne: Warta, Oleśnica, Wierznica** - główne rzeki, odgrywające najważniejszą rolę na obszarze oraz pozostałe cieki o mniejszym znaczeniu, takie jak Doptyw spod Krzywka, Doptyw spod Szynkielowa, Doptyw spod Wrońska, Doptyw spod Sabinowa, Doptyw spod Sabinowa, Doptyw spod Ochli.
- **Wody powierzchniowe:** na analizowanym obszarze nie występują wody powierzchniowe nie występują większe zbiorniki wodne, które można by było wyróżnić. Łączna powierzchnia zbiorników wód powierzchniowych wynosi ok. 2 ha.

Najbardziej charakterystycznym ciekim w granicach gminy Konopnica jest rzeka **Warta**, której prawobrzeżne doptywy odwadniają wschodnią część gminy, a lewobrzeżne zachodnią. Spośród wszystkich zlewni JCWP rzecznych w granicach opracowania Warta na odcinku od Wierznicy do Widawki obejmuje największą część gminy.

Rzeka ta przepływa przez centralne rejony gminy przez ok. 16 km, w sąsiedztwie największego ośrodka miejskiego w gminie – Konopnicy. W rejonie Działoszyna oddalonego o ok 20 km na południe od granic gminy, w latach 1951-90 odnotowano średni przepływ na poziomie 25,4 m³/s. Szerokość koryta rzeki waha się od 50 do 100 metrów, a jej spadek wynosi około 0,6‰. Koryto Warty jest nieregulowane, z licznymi zakolami i odnogami. Na rzece znajdują się progi mające przeciwdziałać erozji dennej, jednak obecnie są one w złym stanie technicznym i wymagają remontu. Układ hydrograficzny analizowanego obszaru uzupełniają:

- **Oleśnica** – rzeka trzeciego rzędu, lewobrzeżny doptyw Warty, odwadniająca północno-zachodnią część gminy. Jej koryto jest nieregulowane.
- **Wierznica** (nazywana również **Wężnicą**) – dolny, ujściowy odcinek rzeki trzeciego rzędu, prawobrzeżnego dopływu Warty, odwadniający południowo-wschodnią część omawianego terenu.

Na obszarze gminy wyróżnić można jeszcze wiele mniejszych cieków, przebiegających m.in. w północno – zachodniej i południowo-wschodniej części gminy. Ponadto na analizowanym terenie znajduje się wiele sztucznych zbiorników wodnych, z największym ich zagęszczeniem w okolicy miejscowości Strobin oraz w rejonie doliny rzeki Warty.

⁶ Opracowane na podstawie: Opracowania ekofizjograficznego na potrzeby projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Konopnica (2015 r.) oraz danych z kart JCWP: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>,

W granicach gminy znajdują się niewielkie oczka wodne, pełniące głównie funkcje przeciwpożarowe, natomiast na pozostałych obszarach występują zbiorniki powstałe w wyniku wyrobisk lub sztuczne stawy, wykorzystywane głównie do celów hodowlanych i rekreacyjnych.

Zgodnie z obowiązującym podziałem wód powierzchniowych na JCWP, w granicach gminy Konopnica znajduje się 7 JCWP rzecznych (Rys. 7), które przedstawione zostały w poniższej tabeli nr 5.

Tab. 1 JCWP rzeczne w granicach gminy Konopnica

L.p.	Ciek / zbiornik	Nazwa JCWP	Nr JCWP
1	Wierznica	Wierznica	RW600010181789
2	Nieciecz	Nieciecz	RW6000101829299
3	Warta	Warta od Liswarty do Wierznicy	RW600011181779
4	Dopływ ze Szklanej Huty	Dopływ ze Szklanej Huty	RW600009181929
5	Oleśnica	Oleśnica od Pysznej do ujścia	RW600011181899
6	Warta	Warta od Wierznicy do Widawki	RW600011181999
7	Dopływ z Zabłotcia	Dopływ z Zabłotcia	RW60001018194

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony: <http://karty.apgw.gov.pl>

Rys. 6 Wody powierzchniowe wraz z granicami zlewni JCWP rzecznych w gminie Konopnica

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony: dane.gov.pl.

System melioracyjny gminy Konopnica⁷

Na terenie gminy Konopnica występują liczne obszary gruntów zmeliorowanych w okolicy miejscowości Szynkielów, Wrońsko, Głuchów, Rychłocice i Konopnica, głównie obejmują użytki rolne. Melioracje, obejmujące systemy rowów odwadniających oraz drenów, mają na celu poprawę warunków wodnych gleb, zwiększenie ich wydajności rolniczej, ochronę przed nadmiernym uwilgotnieniem oraz zapewnienie skutecznej ochrony terenów rzecznych gminy przed powodzią.

Wody podziemne⁸

Południowy i centralny obszar gminy Konopnica znajduje się w zasięgu jednego głównego zbiornika wód podziemnych – **Zbiornik Częstochowa (nr 326)** (rys. 7), udokumentowanego w 1990 r. o powierzchni 3172,2 km². Obejmuje on utwory jury górnej rozciągające się wąskim pasem od Wielunia po Kraków. Według podziału hydrogeologicznego Polski (Paczyński, Sadurski 2007) leży w regionach Warty i środkowej Wisły. Zbiornik związany jest głównie z wapieniami o zróżnicowanym wykształceniu litologicznym i miąższości do 400 m. Charakteryzuje się wodoprzewodnością 0,4–1708 m²/d, filtracją 0,02–16,5 m/d oraz wydajnością studni 20–150 m³/d. Poziom górnourajski, o zwierciadle swobodnym lub lekko napiętym, stanowi główne źródło wody dla regionu częstochowskiego. Zasilany jest bezpośrednio i pośrednio przez utwory czwartorzędowe, a najlepszą przepuszczalność wykazują wapienie skaliste i kredowe. Zbiornik drenowany jest przez doliny rzek Wisły, Warty, Szreniawy, Dłubni, Prądnika, Rudawy, Białej Przemszy, Wiercicy i Liswarty, a także przez ujęcia wód i odwadnianie kopalń (Bełchatów, Latosówka–Rudniki, Olkusz–Zawiercie). Stopień zagrożenia wód podziemnych jest zróżnicowany – od bardzo wysokiego w rejonach wschodni wapieni po niski pod przykryciem utworów kredowych. Jakość wód oceniono jako dobrą (38%) i zadowalającą (57%), natomiast 5% stanowią wody złej jakości, lokalnie zanieczyszczone działalnością człowieka. Strefa ochronna obejmuje 716,1 km² (22,6% powierzchni zbiornika) i dzieli się na:

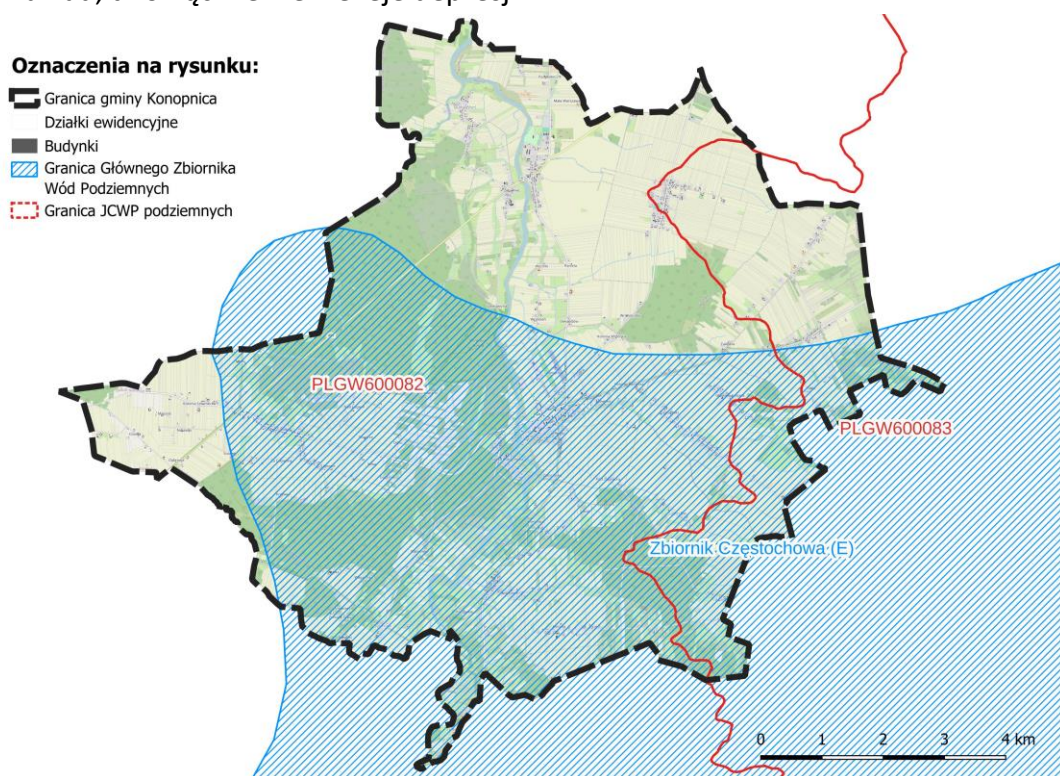
- Strefę I (270,5 km²) – użytki leśne,
- Strefę II (436,7 km²) – tereny rolnicze i łąki,
- Strefę III (7,8 km²) – obszary miejsko-przemysłowe.

W granicach gminy Konopnica wyróżniono dwie jednolite części wód podziemnych JCWPd (Rys. 7):

⁷ Opracowane na podstawie: Opracowania ekofizjograficznego na potrzeby projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Konopnica (2015 r.).

⁸ Opracowane na podstawie: Bazy danych o Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych i Jednolite części wód podziemnych (<https://www.pgi.gov.pl>), danych z kart JCWPd: <http://karty.apgw.gov.pl>.

- PLGW600082 –powierzchnia JCWPd wynosi 2809,2 km², z czego ok. 68,86 km² leży w granicach gminy. Na obszarze JCWPd nr 82 występują trzy piętra wodonośne: czwartorzędowe, kredowe i jurajskie. Jurajskie i kredowe charakteryzują się regionalnym systemem przepływu – wody płyną głównie z południa (jurajskie) oraz z południowego zachodu w kierunku Warty (kredowe). Oba piętra zasilane są przez przesączanie z wyżej położonych poziomów oraz dopływ ze stref wychodni. Czwartorzędowe piętro ma przepływ lokalny. Zasilają je Wysoczyzny Żłoczewska, Łaska, Turecka oraz Wyżyna Wieluńska. Główną strefą drenażu jest Warta w Kotlinie Szczercowskiej i Sieradzkiej, a także zlewnie rzek drugiego rzędu (m.in. Widawki i Proсны). Wody infiltrują z opadów, a głębsze poziomy zasilane są przez przesączanie z nadległych warstw.
- PLGW600083 – powierzchnia JCWPd wynosi 2415,8 km² z czego 14,21 km² zajmuje na analizowanym terenie. Zasilanie wód podziemnych odbywa się głównie przez infiltrację opadów w obrębie poziomu czwartorzędowego oraz na wychodniach starszych warstw. Granica JCWPd przebiega wzdłuż działów wód powierzchniowych i podziemnych Naturalnymi strefami drenażu są rzeki i cieki, a dla głębszych poziomów – rzeka Warta. Drenaż uzupełniają liczne ujęcia wód podziemnych, w tym wyrobiska górnicze (np. kopalnia Bełchatów), studnie i źródła. Kierunki przepływu wód podziemnych są złożone z powodu budowy tektonicznej oraz zróżnicowanej litologii i przepuszczalności warstw. Generalnie wody odpływają ku naturalnym strefom drenażu, a działalność ujęć i odwadnianie wyrobisk jedynie lokalnie zaburza ten układ, tworząc niewielkie leje depresji.

Rys. 7 Wody podziemne w gminie Konopnica

Źródło: opracowanie własne.

Z Mapy hydrogeologicznej Polski, arkuszy nr 697,698 i 734 wynika, że stopień izolacji w południowo – zachodniej i zachodniej części gminy jest na poziomie między słabym, a dobrym. W okolicach południowo – wschodniej granicy analizowanego obszaru stwierdzono brak izolacji, wschodni rejon gminy wyróżnia poziom izolacji między słabym, a jej brakiem. Jednostkowe zasoby dyspozycyjne w południowej i wschodniej części gminy osiągają od 100 do 200 m³/24h.km². W południowo-zachodnim rejonie analizowanego terenu wartość ta waha się w przedziale do 100 m³/24h.km².

2.5. Warunki klimatyczne⁹

Według podziału klimatycznego Polski W. Okołowicza gmina Konopnica leży w strefie pośredniej między wpływami kontynentalnymi i oceanicznymi, na granicy regionów: Śląsko-Wielkopolskiego i Środkowopolskiego. Gmina ogólnie charakteryzuje się korzystnymi warunkami klimatycznymi, sprzyjającymi rozwojowi osadnictwa. Najlepsze warunki solarne, termiczne i wilgotnościowe – przy dobrej przewiewności i małej liczbie mgieł – występują na zboczach o ekspozycji S, E i SE, szczególnie tam, gdzie nachylenie terenu przekracza 5%. Obszary te rozciągają się wzdłuż krawędzi doliny Warty. Większość terenu gminy cechuje się warunkami dobrymi lub przeciętnymi, typowymi dla płaskiej wysoczyzny morenowej. Występują na nich duże wahania temperatury w ciągu doby oraz okresowe, nadmierne straty ciepła, mogące prowadzić do wychłodzenia. Niekorzystne warunki mikroklimatyczne panują na terenach dolinnych rzek. Przyczyną tego jest stale podwyższona wilgotność powietrza, która latem sprzyja uczuciu duszności, a przez cały rok zwiększa ryzyko inwersji temperatury oraz przygruntowych mgieł radiacyjnych. Z kolei tutejsze tereny zurbanizowane (m.in. miasto Konopnica) charakteryzują się niewielkim wzrostem średniej temperatury dobowej, niższą wilgotnością powietrza, osłabieniem prędkości wiatru i zmianą jego kierunku. Ponadto częściej występują tam mgły i zjawiska inwersji temperatury. W zachodniej części gminy, szczególnie w rejonie wsi Rychłockie i Szyrklełów, występują rozległe kompleksy leśne. Ich mikroklimat – charakteryzujący się zacienieniem, mniejszą przewiewnością, łagodzeniem ekstremów temperatury i podwyższoną wilgotnością.

2.6. Fauna i flora¹⁰

Według geobotanicznej regionalizacji Polski (J. M. Matuszkiewicz), północno-zachodni skrawek gminy położony jest w podokręgu Złoczewskim C.1.1.a, zachodni oraz południowo-zachodni rejon gminy leży w podokręgu Lututowskim C.1.1.b. Największy

⁹ Na podstawie: Opracowania ekofizjograficznego na potrzeby projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Konopnica (2015 r.) oraz Ewert, A. 1998, Regionalizacje klimatu Polski ze szczególnym uwzględnieniem podziału Romualda Gumińskiego, Warszawa

¹⁰ Na podstawie: Opracowania ekofizjograficznego na potrzeby projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Konopnica (2015 r.), danych z BDL za rok 2023 (GUS), Programu ochrony środowiska dla Gminy Konopnica na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2030 (2023 r.) oraz danych ze stron: <https://www.bdl.lasy.gov.pl>, <https://crfop.gdos.gov.pl/>, danych z Inwentaryzacji cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych (GDOŚ)

fragment gminy obejmuje podokręg Osjakowski (C.1.1.c). Wszystkie z wymienionych podokręgów należą do Okręgu Wieluńsko-Złoczewskiego, dalej do w Krainy Wysoczyzn Łódzko-Wieluńskich, leżący w Dziale Wyżyn Południowopolskich.

Pod względem struktury przyrodniczej obszar gminy jest w dużym stopniu zróżnicowany. Tutejsze tereny gruntów rolnych wyróżniają się najmniejszą liczbą gatunków, do bogatszych struktur należą miejsca uprawy krzewów i drzew (np. sady). Najwyższe wartości przyrodnicze wśród terenów rolnych są reprezentowane przez łąki i pastwiska, w szczególności urozmaicone zadrzewieniami i zakrzewieniami.

W granicach analizowanego obszaru wyróżnić można trzy najcenniejsze przyrodniczo obszary, których obecność pozytywnie wpływa na bioróżnorodność obszaru: teren Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki znajdujący się w północno – zachodniej części analizowanego obszaru, Osjakowski zespół przyrodniczo-krajobrazowy obejmujący południowy fragment gminy, rezerwat przyrody Hołda będący w centralnej części gminy, liczne użytki ekologiczne oraz teren w których przebiega dolina Warty. Relatywnie niski stopień przekształcenia antropogenicznego ww. terenów sprzyja zachowaniu różnorodności biologicznej oraz stanowi ostoję dla rzadkich i zagrożonych gatunków.

Spośród podstawowych typów zbiorowisk roślinnych występujących na terenie gminy Konopnica należy wymienić przede wszystkim:

- **zbiorowiska leśne i zaroślowe**
- **lasy, w tym lasy ochronne**
- **założenia parkowe**
- **zbiorowiska synantropijne**
- **siedliska przyrodnicze**

Zbiorowiska leśne i zaroślowe

W 2024 r. powierzchnia lasów ogółem na obszarze gminy Konopnica wyniosła 2 206,87 ha, co stanowiło około 26,2% powierzchni gminy (z czego 948 ha stanowiły lasy prywatne).

Tab. 2 Charakterystyka gruntów leśnych w gminie Konopnica w 2024 r.

Powierzchnia gruntów leśnych	
Ogółem	2 206,87 ha
Lesistość	26,2%
Grunty leśne publiczne	1 258,87 ha
Grunty leśne Skarbu Państwa	1 256,07 ha
Grunty leśne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	1 256,07 ha
Grunty leśne prywatne	948 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.gov.pl

Zgodnie z Regionalizacją przyrodniczo – leśną Polski 2010 (A. Kliczkowska, R. Zielony, 2010 r.), teren gminy znajduje się w granicach jednego mezoregionu przyrodniczo – leśnych - Mezoregion Sieradzko-Łódzki (VI.1), leżącego w Krainie Małopolskiej. Jego powierzchnia wynosi 8468 km². W krajobrazie mezoregionu dominują formy peryglacjalne: rozległe równiny i tereny faliste oraz sporadyczne pagórki i wzgórza. Miejscami występują równiny fluwioglacjalne oraz krajobrazy akumulacyjne związane z dolinami rzecznyymi i tarasami nadzalewowymi. Roślinność regionu to głównie dąbrowy świetliste, grądy i bory mieszane. Lesistość jest niska – ok. 20%. Lasy tworzą rozproszone kompleksy o łącznej powierzchni ok. 1690 km². Obszar gminy podzielony został między dwa nadleśnictwa, które zarządzane są przez RDLP w Łodzi. Południowe rejony gminy należą do Nadleśnictwa Wieluń, Większy – centralny i północny obszar gminy należy do Nadleśnictwa Złoczew. Największa koncentracja kompleksów leśnych w gminie występuje w północno – zachodniej części gminy. Spora ilość lasów występuje również w południowo-wschodniej części analizowanego obszaru, m.in. w rejonie miejscowości Anielin. Obecność tutejszych lasów ogranicza negatywny wpływ przedostających się na teren gminy zanieczyszczeń z sąsiednich gmin.

Lasy ochronne

Zgodnie z Ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 567. ze zm.) za lasy ochronne uznawane są lasy szczególnie chronione ze względu na ochronę gleby, wód, stanowiące drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej, mające szczególne znaczenie przyrodniczo naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, położone w strefie obszarów miast i uzdrowisk itp. (art. 15 ww. ustawy). Zgodnie z danymi Banku Danych o Lasach na rok 2025 (<https://www.bdl.lasy.gov.pl /portal/mapy>) w granicach gminy Konopnica nie występują lasy ochronne.

Roślinność segetalna i ruderalna

Spośród pozostałych kompleksów zieleni podtrzymującymi różnorodność biologiczną w mieście wyróżnić można zieleńce, lokalne zadrzewienia, parki, zalesienia, nieuregulowane strumyki, cmentarze z cenną roślinnością, łąki i nieużytki. W granicach gminy zidentyfikowano dwa parki. Pierwszym z nich jest park w Konopnicy o powierzchni 6,3 ha. Wyróżnia go mocno zniszczony układ kompozycyjny i przeredzony drzewostan. W jego północno-zachodniej części znajduje się XIX-wieczny dwór, a część terenu została zdegradowana przez współczesną zabudowę. Mimo to park wciąż ma znaczenie dla lokalnego krajobrazu i wymaga pilnych prac pielęgnacyjnych. Drugim parkiem jest park dworski w Rychłoticach, będący własnością prywatną, ma krajobrazowy układ wykorzystujący naturalne ukształtowanie terenu nad doliną Warty. Jest wpisany do ewidencji zabytków i stosunkowo zadbane, jednak jego drzewostan wymaga przebudowy

oraz prac konserwacyjnych. Ponadto łączna powierzchnia zieleńców w gminie wynosi 13,2 ha, całkowita powierzchnia cmentarzy w gminie wynosi 2,5 ha.

System zieleni gminnej jest zróżnicowany w zależności od lokalizacji i charakteru zagospodarowania działki. Obszar gminy charakteryzuje się przewagą zabudowy jednorodzinnej, której towarzyszą znaczne powierzchnie biologicznie czynne oraz rozbudowana zieleń przydomowa. Na większych posesjach występuje zróżnicowany drzewostan, a estetykę przestrzeni wzbogacają różnorodne zbiorowiska roślinne, w tym trawniki, niskie krzewy i kwiaty. W centralnych częściach miejscowości zieleń jest stosunkowo skromna, choć zdarzają się obszary o wyższym jej udziale, zwłaszcza z uporządkowanymi nasadzeniami drzew liściastych i krzewów. Zieleń uliczna w gminie opiera się głównie na drzewach liściastych, takich jak topole, klony, jesiony czy lipy, które często tworzą szpalery wzdłuż dróg publicznych. Zabiegi pielęgnacyjne zwykle ograniczają się do usuwania suchych lub przeszkadzających gałęzi. W wielu miejscach brakuje żywoptotów, a nadmierne zasolenie gleby stanowi główną przyczynę zamierania drzew. Dostrzegalny jest również niedobór pasów zieleni izolacyjnej, które mogłyby ograniczać hałas i zanieczyszczenie powietrza.

Siedliska przyrodnicze

Na podstawie danych z Mapy potencjalnej roślinności naturalnej Polski (IGiPZ PAN, Warszawa, 2008) na analizowanym obszarze, szczególnie w zachodnim i północno-wschodnim rejonie stwierdzono dominację zespołu *Tilio-Carpinetum* (grąd subkontynentalny), w której skład drzewostanu wchodzi m.in. dąb, lipa, grab, klon i jesion, a także: świerk, jodła lub sosna. W dolinie rzeki Warty zidentyfikowano sporą ilość warstwy *Quercus-Pinetum* (kontynentalny bór mieszany), tutejszy drzewostan składa się m.in. z sosny, obydwóch dębów z przewagą dębu szypułkowego. Północny i południowy rejon gminy, w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Warty zdominowany został przez zespół *Salici-Populetum* znany także jako łęg wierzbowo-topolowy, z drzewostanem złożonym z topoli czarnej, topoli białej, wierzby kruchej i wierzby białej. Tereny dolinne rzeki Warty w północnej części gminy składają się głównie z *Fraxino-Alnetum* – łęg jesienowo-olszowy, charakteryzujący się dominacją w drzewostanie klonu zwyczajnego, grabu pospolitego, czeremchy zwyczajnej i wiązu górskiego. Wśród pozostałej roślinności potencjalnej występującej w mniejszych ilościach w granicach gminy wyróżnia się również:

- *Carici Elongatae-Alnetum* – ols typowy, którego drzewostan składa się z olszy czarnej, rzadziej z jesionu, brzozy omszonej i świerku
- *Potentillo Albae Quercetum Typicum* – świetlista dąbrowa, w której w warstwie drzewostanu dominują dęby, ze zmiennym udziałem dębu szypułkowego i bezszypułkowego

- *Leucobryo-Pinetum* – suboceaniczny bór sosnowy świeży, z dominacją w drzewostanie sosny zwyczajnej z domieszką brzozy brodawkowatej, dębu bezszypułkowego i świerka.

Najcenniejsze regiony w granicach gminy pod względem występowania siedlisk przyrodniczych, w tym rzadkiej roślinności obejmują tereny rezerwatu przyrody Hołda, Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki, obszary Osjakowskiego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego oraz tutejszych użytków ekologicznych.

Obszar **Rezerwatu przyrody Hołda** w znaczącej części pokrywa kontynentalny bór mieszany, występuje on niemal na całej powierzchni rezerwatu. Duży udział stanowi również grąd subkontynentalny, którego największa koncentracja występuje w północno-wschodniej części rezerwatu. Wśród pozostałych zbiorowisk roślinnych w granicach rezerwatu zidentyfikowano łąg jesionowo-olszowy, ols porzeczkowy i suboceaniczny bór świeży. Dodatkowo w Planie ochrony rezerwatu przyrody Hołda zinwentaryzowano rośliny objęte ochroną gatunkową oraz zagrożone i rzadkie:

- *Asarum europaeum* (Kopytnik pospolity)
- *Vaccinium uliginosum* (Borówka bagienna (Pijanica))
- *Daphne mezereum* (Wawrzynek wilczełyko)
- *Hepatica nobilis* (Przylaszczka pospolita (Przelaszczka))
- *Hedera helix* (Bluszcz pospolity)
- *Polypodium vulgare* (Paprotka zwyczajna)
- *Laserpitium latifolium* (Okrzyn szerokolistny)
- *Vincetoxicum hirundinaria* (Okrzyn szerokolistny)
- *Epipactis helleborine* (Kruszczyk szerokolistny)
- *Astrantia major* (Jarzmianka większa)
- *Ribes nigrum* (Porzeczka czarna)

Na terenie **Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki** dominują sztucznie wprowadzone zbiorowiska borowe. W niewielkich fragmentach występują zespoły naturalnych borów bagiennych, łągów i grądów. Na uwagę zasługuje tutejsza flora, która obejmuje ponad 600 gatunków roślin naczyniowych. Łącznie stwierdzono ok. 60 gatunków chronionych, z czego 30 objętych ochroną ścisłą. Gatunki rzadkie stanowią 20% flory, a najliczniejsze są rośliny muraw kserotermicznych. Dodatkowo w celach ochrony parku ustalono m.in. cyt.: *utrzymanie i odtworzenie unikatowych zbiorowisk lasów nadrzecznych w tym: zbiorowisk zaroślowych, a więc wiklin nadrzecznych i olsu topolowo-wierzbowego oraz zbiorowisk leśnych: łożowisk, olsu porzeczkowego, olsu torfowcowego, kontynentalnego boru bagiennego oraz łągu jesionowo-olszowego (...)* oraz (...) *zachowanie cennych i różnorodnych zbiorowisk roślinnych: muraw napiaskowych, zarośli tarniny, jałowca i żarnowca, fragmentów półnaturalnych, wilgotnych łąk i zarośli wierzbowych*. Ze względu na brak przeprowadzonej dotychczas szczegółowej inwentaryzacji siedlisk i zbiorowisk

przyrodniczych w granicach gminy trudno stwierdzić, czy wszystkie z ww. siedlisk i zbiorowisk występują do dziś.

W granicach **Osjałowskiego Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego** zidentyfikowano obecność różnorodnych zbiorowisk roślinnych w tym roślinności leśnej, torfowiskowej, szuwarowej, wodnej, łąkowej, i kserotermicznej. Występują tutaj iczne stanowiska chronionych i rzadkich gatunków roślin, które ze względu na brak dotychczas przeprowadzonej szczegółowej inwentaryzacji w jego granicach nie zostały dokładnie zidentyfikowane. Na obszarach **pięciu użytków ekologicznych** obecnych w granicach gminy dotychczas nie przeprowadzono szczegółowych inwentaryzacji siedlisk i zbiorowisk przyrodniczych.

W ramach projektu POIS.02.04.00-00-0191/16 realizowanego przez Generalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w latach 2017-2023 pn. „Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych” (dalej BDZP) zostały utworzone usługi WMS i WFS dotyczące rozmieszczenia gatunków chronionych oraz siedlisk przyrodniczych o znaczeniu europejskim w Polsce. Powyższe dane nie zawierają bezpośredniej lokalizacji występowania chronionego gatunku czy siedliska przyrodniczego, lecz z uwagi na różną wrażliwość danych gatunkowych, informacje te są zgeneralizowane w siatkach o dł. boków 1 km x 1 km. Na podstawie powyższych danych, zawierających informacje z inwentaryzacji Lasów Państwowych z 2007 w granicach gminy Konopnica zidentyfikowano poniższe siedliska:

- 9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*)
- 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródliskowe*)

Poszczególne siedliska przyrodnicze obejmują tereny opisanych wyżej form ochrony przyrody – siedliska nr 9170 i 91E0 zidentyfikowano w granicach Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki, a siedlisko nr 91E0 stwierdzono w granicach Osjałowskiego Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego. Jednak ze względu na generalizacje przedstawionych danych ciężko określić ich szczegółową lokalizację.

Zbiorowiska zwierzęce

Według podziału zoogeograficznego Polski A. Jakubskiego (1934) gmina Konopnica leży na pograniczu Krainy Południowobałtyckiej i Śląskiej¹¹. Natomiast zgodnie z klasyfikacją A. Kostrowickiego (1991) obszar ten należy do Regionu Środkowoeuropejskiego. Fauna gminy Konopnica w ostatnich latach nie była kompleksowo inwentaryzowana, a dostępne dane dla pozostałych obszarów niż ww. są rozproszone. Wysoki stopień zurbanizowania, zaludnienia centralnych rejonów gminy sprzyja antropizacji fauny, zdominowanej przez gatunki związane z obecnością człowieka. Obejmuje ona m.in. oknówki, kawki, jerzyki,

¹¹ Sawicki. L, *Pamiętnik II zjazdu Słowiańskich Geografów i Etnografów*; Kraków, 1930, s.3-4

wróble, synogarlice tureckie oraz pustułki, które zasiedlają budynki. W miejskich terenach zielonych, takich jak parki, skwery i cmentarze, można spotkać sroki, wrony siwe, kosy, sikory modre, szpaki, gawrony i puszczyki, a także liczne gatunki ssaków, ptaków oraz owadów, w tym motyli i chrząszczy. Zbiorniki wodne i ich okolice zamieszkują natomiast łąbędzie nieme, zimorodki, łyski oraz różne gatunki kaczek. Na terenach dolinnych występować będą ptaki, gryzonie, pospolite gatunki owadów, ale także większa zwierzyna korzystająca z ciągów ekologicznych.

Na podstawie danych uzyskanych od Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska (RDOŚ) w Łodzi w zakresie obszarów występowania gatunkowej ochrony roślin, zwierząt i grzybów, na terenie gminy wyznaczono strefę ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków objętych ochroną, ustanowioną dla bociana czarnego *Ciconia nigra*. Strefa ta znajduje się w kompleksie leśnym położonym na zachód od miejscowości Rychłocice. Dodatkowo, w oparciu o udostępnione dane geoprzestrzenne przez GDOŚ¹² na analizowanym obszarze stwierdzono występowanie następujących gatunków:

- Bocian czarny (*Ciconia nigra*),
- Wydra (*Lutra lutra*).

Należy pamiętać, że ze względu na generalizację przedstawionych danych ciężko określić ich szczegółową lokalizację.

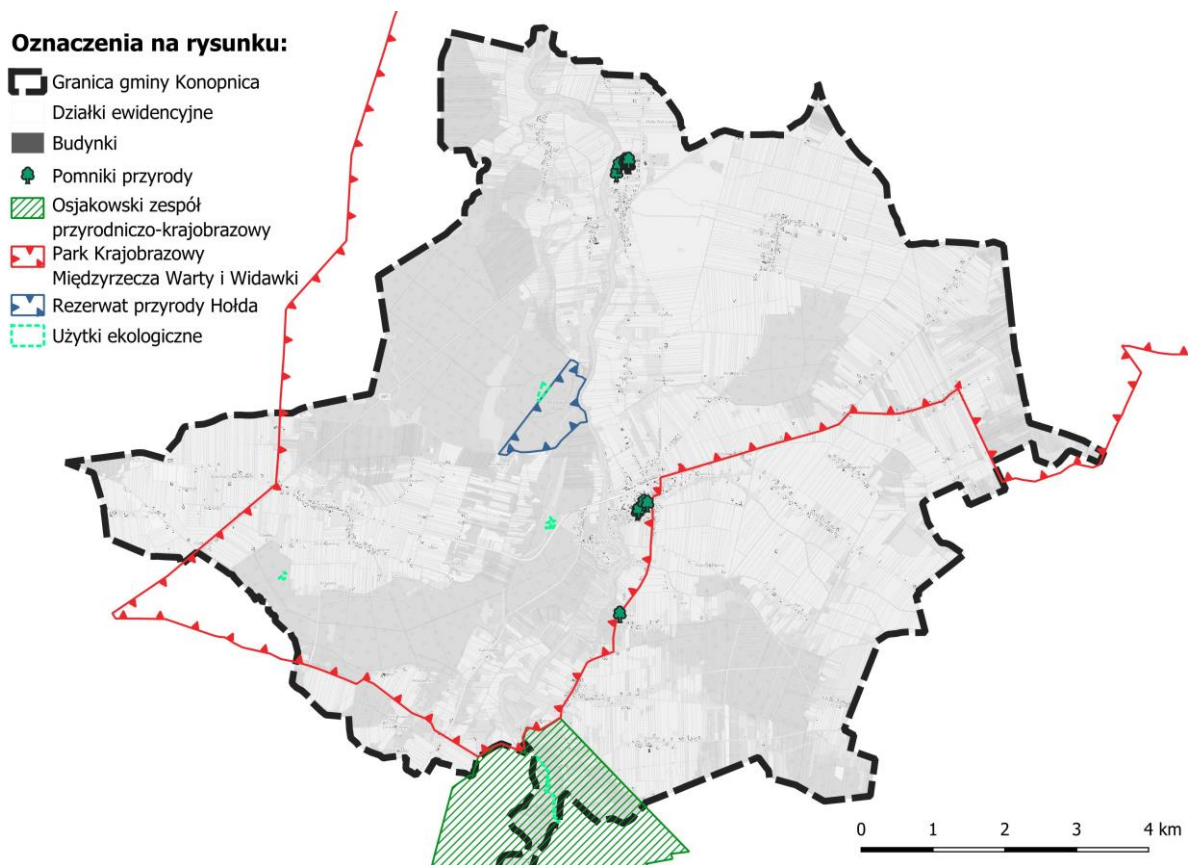
2.7 Istniejące formy ochrony przyrody¹³

W granicach gminy Konopnica wg danych udostępnionych przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, spośród form ochrony przyrody, o których mowa w ustawie z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, 1940, z 2025 r. poz. 884. ze zm.) występują (Rys. 8):

- **16 pomników przyrody**
- **Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki**
- **Osjakowski zespół przyrodniczo-krajobrazowy**
- **Rezerwat przyrody Hołda**
- **5 użytków ekologicznych**

¹²Na podstawie danych ze strony: <https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych>

¹³ Na podstawie danych z centralnego rejestru form ochrony przyrody: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

Rys. 8 Formy ochrony przyrody w gminie Konopnica

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony <https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych>.

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody w gminie Konopnica obejmują szesnaście pojedynczych drzew oraz ich jedną grupę. Wszystkie wyszczególniono w poniższej tabeli oraz zilustrowano na powyższym rysunku.

L.p.	Nazwa	Gatunek	Opis pomnika	Położenie	Nr decyzji
1	-	Cis pospolity - Taxus baccata	Wysokość [m]:4 Pierśnica [cm]:65 Obwód [cm]:203	Drzewo rośnie po lewej stronie od wejścia na teren parku zabytkowego	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody
2	-	Lipa drobnolistna - Tilia cordata	Wysokość [m]:28 Pierśnica [cm]:169	Drzewo rośnie na terenie parku zabytkowego w	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w

			Obwód [cm]:530	Rychłocicach	sprawie uznania za pomnik przyrody
3	-	Topola biała - Populus alba	Wysokość [m]:29 Pierśnica [cm]:129 Obwód [cm]:405	Drzewo rośnie na terenie parku zabytkowego po prawej stronie głównego od wejścia	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody
4	-	Topola biała - Populus alba	Wysokość [m]:28 Pierśnica [cm]:127 Obwód [cm]:398	Drzewo rośnie po lewej stronie od wejścia na teren parku zabytkowego	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody
5	-	Topola biała - Populus alba	Wysokość [m]:30 Pierśnica [cm]:175 Obwód [cm]:550	Drzewo rośnie po lewej stronie od wejścia na teren parku zabytkowego	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody
6	-	Topola biała - Populus alba	Wysokość [m]:30 Pierśnica [cm]:123 Obwód [cm]:385	Drzewo rośnie po lewej stronie od wejścia na teren parku zabytkowego	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody
7	-	Topola biała - Populus alba	Wysokość [m]:28 Pierśnica [cm]:121 Obwód [cm]:380	Drzewo rośnie po lewej stronie od wejścia na teren parku zabytkowego	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody
8	-	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Wysokość [m]:32 Pierśnica [cm]:173 Obwód [cm]:542	Drzewo rośnie w parku zabytkowym w Konopnicy, po prawej stronie od wejścia	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody
9	-	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Wysokość [m]:32 Pierśnica [cm]:150	-	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w

			Obwód [cm]:471		sprawie uznania za pomnik przyrody
10	-	Klon pospolity (Klon zwyczajny) - Acer platanoides	Wysokość [m]:30 Pierśnica [cm]:136 Obwód [cm]:427	Drzewo rośnie w parku zabytkowym w Konopnicy, po prawej stronie od głównego wejścia, nieopodal ogrodzenia	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody
11	-	Klon pospolity (Klon zwyczajny) - Acer platanoides	Wysokość [m]:27 Pierśnica [cm]:109 Obwód [cm]:341	Drzewo rośnie na terenie dworku pałacowego, po lewej stronie od głównego wejścia	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody
12	-	Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - Pinus sylvestris	Wysokość [m]:25 Pierśnica [cm]:95 Obwód [cm]:300	Drzewo rośnie koło drogi powiatowej Osjaków – Konopnica	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody
13	-	Topola biała - Populus alba	Wysokość [m]:27 Pierśnica [cm]:92 Obwód [cm]:380	Drzewo rośnie po lewej stronie od wejścia na teren parku zabytkowego	Uchwała nr XXXVII/252/22 Rady Gminy Konopnica z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie pomników przyrody na terenie gminy Konopnica
14	-	Klon pospolity (Klon zwyczajny) - Acer platanoides	Wysokość [m]:22 Pierśnica [cm]:92 Obwód [cm]:290	-	Uchwała nr XXXVII/252/22 Rady Gminy Konopnica z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie pomników przyrody na terenie gminy Konopnica
15	-	Topola biała - Populus alba	Wysokość [m]:29 Pierśnica [cm]:99 Obwód [cm]:310	-	Uchwała nr XXXVII/252/22 Rady Gminy Konopnica z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie

					pomników przyrody na terenie gminy Konopnica
16	-	Topola biała - Populus alba	Wysokość [m]:25 Pierśnica [cm]:99 Obwód [cm]:310	-	Uchwała nr XXXVII/252/22 Rady Gminy Konopnica z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie pomników przyrody na terenie gminy Konopnica

Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki

Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki utworzony został 14 września 1989 r. Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu Nr VIII/45/89 w sprawie utworzenia Parku krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki. Jego powierzchnia wynosi 253,3 km², z czego w granicach gminy znajduje się 55 km² (około 66%). Przebiega przez centralny rejon gminy, od północnego-wschodu do południowego-zachodu. Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki obejmuje obszar o zróżnicowanym krajobrazie, wysokich walorach przyrodniczych oraz bogatej historii i kulturze. Ochroną objęte są doliny Warty, Widawki i ich dopływy wraz ze strefami przystokowymi oraz charakterystyczną roślinnością. Cennymi elementami krajobrazu są meandrujące rzeki, starorzecza, torfowiska i wydmy, szczególnie w rejonie Szynkielowa, gdzie torfowisko graniczy bezpośrednio z wydumą. Torfowiska w dolinie Niecieczy oraz ujście Oleśnicy do Warty również wyróżniają się wysoką wartością przyrodniczą. Doliny tworzą mozaikę łąk, lasów, roślinności nadrzecznej i pól uprawnych, stanowiąc ważne ostoi ptaków. Na obszarze parku napotkać można gatunki związane z wodami, torfowiskami, wilgotnymi łąkami oraz siedliskami kserotermicznymi. Rozporządzeniem Nr 30/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 listopada 2006 r. ustanowiony został plan ochronny Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki. Wymienione w dokumencie cele ochrony odnoszą się do ochrony: przyrody nieożywionej, ekosystemów leśnych, ekosystemów nieleśnych, ekosystemów wodnych i torfowiskowych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, walorów krajobrazowych i kulturowych oraz walorów rekreacyjnych.

Osjakowski zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Osjakowski zespół przyrodniczo-krajobrazowy ustanowiony został Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. Jego powierzchnia wynosi 24,92 km², z czego

w granicach gminy znajduje się jedynie 1.81 km². Na analizowanym obszarze obejmuje on południowe rejony gminy, po wschodniej części doliny rzeki Warty. W granicach danego zespołu stwierdzono występowanie 230 gatunków ptaków wodno-błotnych, z czego 145 to gatunki lęgowe. Na terenie parku obowiązują zasady ochrony wynikające z ww. rozporządzenia.

Rezerwat przyrody Hołda

Rezerwat przyrody Hołda o powierzchni 0,71 km² ustanowiono Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Rezerwat położony jest w sąsiedztwie rzeki Warty, co wpłynęło na ukształtowanie charakterystycznego tarasowo-smugowego układu rzeźby terenu oraz zachowanie tutejszych siedlisk niezmienionych działalnością człowieka. Występują tu sąsiadujące ze sobą płaty grądu subkontynentalnego, olsu porzeczkowego, łęgu jesionowo-olszowego oraz boru świeżego i wilgotnego. Zachowały się naturalne, okazałe starodrzewy z dobrze rozwiniętym runem typowym dla poszczególnych zbiorowisk roślinnych. Zarządzeniem Nr 8/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 23 marca 2011 r. ustanowiony został plan ochronny dla rezerwatu przyrody Hołda. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie kompleksu zbiorowisk leśnych (grądowych, łęgowych oraz olsowych) i borowych (boru ńwieżego i mieszanego). 2. Cel realizuje się poprzez:

1. usuwanie z rezerwatu dębu czerwonego – obcego gatunku inwazyjnego;
2. powstrzymanie odpływu wody z terenu rezerwatu;
3. dążenie do renaturalizacji drzewostanów poprzez zabiegi ochrony czynnej

Użytki ekologiczne

W granicach gminy ustanowionych zostało dotychczas pięć użytków ekologicznych. Cztery z nich osobno charakteryzujące się jako bagno ustanowione zostały Rozporządzeniem Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z 22.05.2000 r. Pozostały użytek znany jako naturalny zbiornik wodny ustanowiony został Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z 17.02.1992 r. w sprawie uznania za obiekty chronione. Ich łączna powierzchnia w granicach gminy wynosi 4,12 ha.

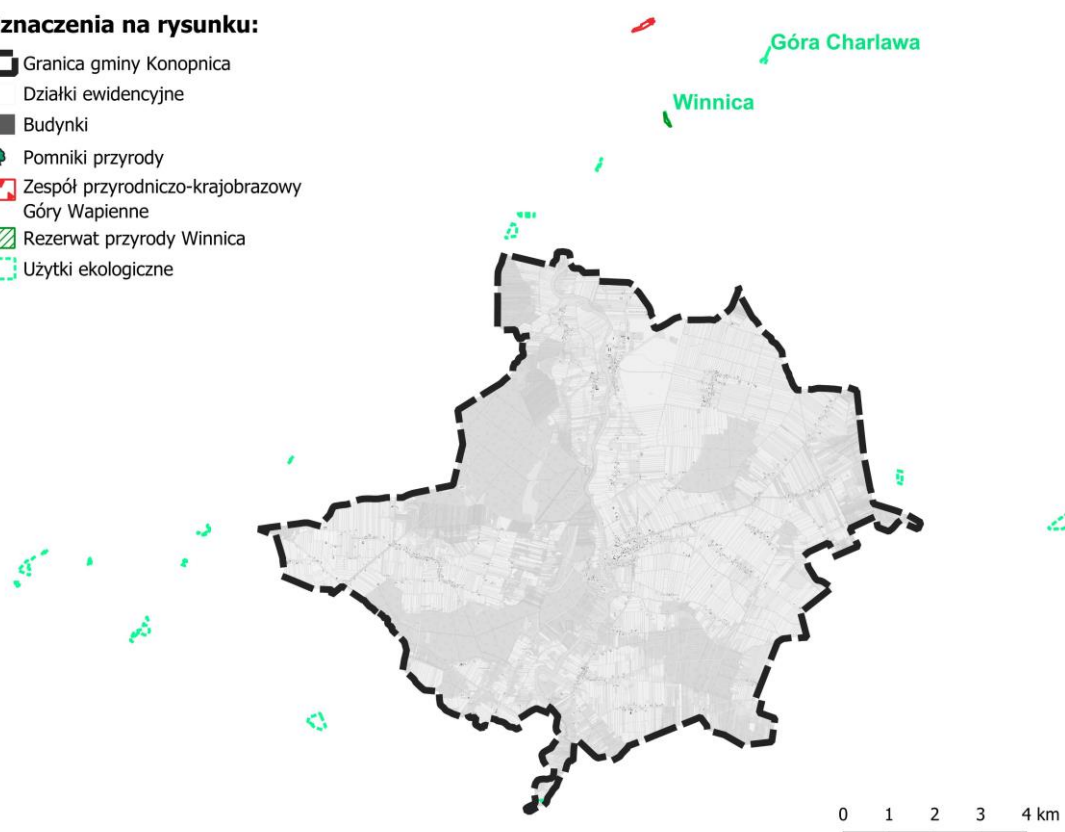
2.8 Formy ochrony przyrody w otoczeniu miasta¹⁴

W regionalnym otoczeniu gminy Konopnica (w promieniu do 10 km) występują następujące formy ochrony przyrody (Rys.9):

- **Rezerwat przyrody Winnica**
- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Góry Wapienne**
- **19 użytków ekologicznych, w tym użytki ekologiczne Góra Charlawa i Winnica**

Oznaczenia na rysunku:

- ▭ Granica gminy Konopnica
- ▭ Działki ewidencyjne
- Budynki
- 🌳 Pomniki przyrody
- 🏞️ Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Góry Wapienne
- ▨ Rezerwat przyrody Winnica
- 🌿 Użytki ekologiczne

Rys. 9 Formy ochrony przyrody w promieniu 10 km od granic gminy Konopnica

Źródło: opracowanie własne.

2.9 Ochrona i użytkowanie środowiska kulturowego i walorów krajobrazowych¹⁵

Dziedzictwo kulturowe gminy Konopnica stanowi trwały i istotny element jego struktury funkcjonalno-przestrzennej, zwłaszcza że najstarsza zachowana wzmianka źródłowa o Konopnicy pochodzi z 1331 r. Pod koniec XV w. wsią zarządzał Jan Krocowski, który z czasem zaczął używać nazwiska Konopnicki. Obszar opracowania obfituje w liczne

¹⁴ Na podstawie danych z centralnego rejestru form ochrony przyrody: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

¹⁵ Na podstawie danych ze strony: <https://www.konopnica.pl/asp/historia,7,,1> oraz Audytu krajobrazowego województwa łódzkiego, przyjętego Uchwałą nr Nr XIII/150/25 z dnia 15 kwietnia 2025 r. przez Sejmik Województwa Łódzkiego

stanowiska archeologiczne pochodzące z różnych okresów historycznych — wśród nich szczególną uwagę zwracają znaleziska związane z kulturą przeworską z pierwszych wieków n.e. oraz z czasów historycznych.

W Gminnej Ewidencji Zabytków znalazło się 49 obiektów. Na obszarze gminy zmapowane zostało 5 stanowisk archeologicznych, ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Do rejestru zabytków gminy Konopnica wpisane zostało siedem zabytków nieruchomych województwa łódzkiego. Inne formy ochrony zabytków, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292, 1907 ze zm.) w gminie Konopnica nie występują.

Audyt krajobrazowy to opracowanie sporządzane dla każdego województwa, identyfikujące, charakteryzujące i waloryzujące sposoby kształtowania i ochrony krajobrazu (w tym kulturowego). W ramach audytu powinny zostać również wyznaczone tzw. krajobrazy priorytetowe. Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przeprowadzenie audytu krajobrazowego jest obowiązkowe przynajmniej raz na 20 lat. W ramach audytu powinny też zostać wyznaczone tzw. krajobrazy priorytetowe, czyli obszary szczególnie cenne dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne, urbanistyczne, ruralistyczne lub estetyczno-widokowe.

Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego został przyjęty przez Sejmik Województwa Łódzkiego Uchwałą nr XIII/150/2 z 15 kwietnia 2025 r. w sprawie: uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa łódzkiego. Według opracowania na terenie gminy Konopnica występuje sześć krajobrazów priorytetowych:

1. Las Osjakowski Z Doliną Wierznicy (kod: 10-318.25-8)

Rejon Lasu Osjakowskiego z doliną Wierznicy charakteryzuje krajobraz leśny, zdominowany przez różnorodne siedliska borowe, urozmaicone obecnością naturalnie meandrującej rzeki. Zróżnicowanie środowiska wynika ze współwystępowania elementów leśnych i dolinnych. Krajobraz kulturowy obszaru kształtowało osadnictwo pradziejowe i historyczne w dolinie Wierznicy, co potwierdzają liczne stanowiska archeologiczne, m.in. cmentarzyska, osady oraz reprezentatywne w skali regionu cmentarzysko kurhanowe w Krzętlach. Na terenie znajduje się również schron bojowy z okresu II wojny światowej, wpisany do gminnej ewidencji zabytków. Obszar obejmuje krajobraz nadzalewowy z miejscami zalewowymi, a wzdłuż doliny Wierznicy dominuje szeroki pas terenów zalewowych. Do głównych zagrożeń przyrodniczych zaliczono: erozję gleb, osuszanie torfowisk i bagien, degradację siedlisk oraz wzrost barier ekologicznych (już obecny), a także spadek bioróżnorodności. W zakresie dziedzictwa kulturowego wskazano na niszczenie zabytków archeologicznych, niewystarczającą ochronę obiektów historycznych oraz zanik cech regionalnej architektury. Zagrożenia fizjonomii krajobrazu obejmują chaos przestrzenny i nieestetyczną zabudowę, prowadzące do degradacji walorów historycznych, przyrodniczych i architektonicznych. Wśród zagrożeń akustycznych, zapachowych i sanitarnych wymieniono głównie zanieczyszczenie wód. Wszystkie uznano za potencjalne, poza wzrostem barier

ekologicznych, który ma już charakter istniejący.

2. Wielka Wieś–Brzyków–Strobin–Felinów (kod: 10-318.25-17)

Krajobraz priorytetowy ma charakter przyrodniczo-kulturowy, ukształtowany przez procesy naturalne oraz działalność człowieka. W zachodniej części dominują rozległe tereny rolne położone na terasie nadzalewowej i wysoczyźnie, z żyznymi rędzinami powstałymi na wychodniach wapieni. Ważnym elementem różnorodności biologicznej są zbiorowiska roślinności kserotermicznej w obrębie dawnego wyrobiska. Krajobraz kulturowy tworzą wiejskie jednostki osadnicze otoczone polami, łąkami i zadrzewieniami przydrożnymi oraz śródpolnymi. Istotnym akcentem są także obiekty małej architektury sakralnej. Do głównych zagrożeń przyrodniczych zaliczono erozję gleb, degradację siedlisk, sukcesję zbiorowisk prowadzącą do zaniku terenów nieleśnych oraz spadek bioróżnorodności. Zagrożenia dla dziedzictwa kulturowego obejmują m.in. zaburzenia historycznych układów przestrzennych przez nowe inwestycje, niewystarczającą ochronę zabytków, unifikację architektury i materiałów budowlanych, zanik tradycyjnych form użytkowania ziemi oraz degradację lokalnego „genius loci”. Za zagrożenia potencjalne uznano: erozję gleb, spadek bioróżnorodności, zaburzenia układów przestrzennych oraz niewystarczającą ochronę zabytków. Pozostałe mają charakter istniejący.

3. Dolina Warty Na Odcinku Kochlew–Burzenin (kod: 10-318.25-21)

Opisywany krajobraz priorytetowy ma charakter przyrodniczy, użytkowany kulturowo i w dużej mierze kształtowany przez naturalne procesy dolinne, częściowo modyfikowane działalnością człowieka. Dominuje w nim rolniczy sposób użytkowania terenu, z rozległymi łąkami i pastwiskami. Ważnymi elementami rzeźby są wysoka skarpa w rejonie Konopnica–Mieścisko oraz wyraźne stoki doliny w okolicach Drobnic i Osjakowa. Obszar obejmuje typowy dla Polski Środkowej krajobraz doliny meandrujących rzek – Oleśnicy i Wężnicy – z licznymi podmokłościami tworzącymi się przy ujściach dopływów do Warty. Zróżnicowane siedliska wynikają z częstych podtopień, sprzyjających rozwojowi łąk ekstensywnych, roślinności wodnej, szuwarów, łęgów i olsów. Występuje tu bogata awifauna wodno-błotna, licząca nawet ok. 230 gatunków. Krajobraz kulturowy odzwierciedla długotrwałą atrakcyjność osadniczą doliny Warty, czego przykładem są liczne ślady osadnicze oraz grodzisko stożkowate w Konopnicy („Zamczysko”), będące dominującym akcentem krajobrazowym. Na terenie znajduje się 11 zabytkowych obiektów i obszarów, a grodzisko uznawane jest za obiekt reprezentatywny. W strukturze użytkowania przeważa krajobraz dolinny – zalewowy, z lokalnymi terenami nadzalewowymi. Widoczny jest rozwój funkcji turystycznych, m.in. budowa przystani, plaż i miejsc wodowania kajaków. Wśród zagrożeń przyrodniczych wskazano: erozję gleb, osuszanie torfowisk i bagien, degradację siedlisk, przyspieszoną sukcesję prowadzącą do zaniku terenów nieleśnych, zawężanie stref ekotonowych oraz spadek bioróżnorodności. Zagrożenia dla dziedzictwa kulturowego obejmują niszczenie zabytków archeologicznych, niewystarczającą ochronę obiektów architektonicznych, unifikację materiałów i form zabudowy oraz zanik tradycyjnych rozwiązań inżynieryjno-architektonicznych.

4. Las Hołda (kod: 10-318.25-30)

Las Hołda to krajobraz przyrodniczy użytkowany kulturowo, kształtowany głównie przez procesy naturalne, jedynie częściowo modyfikowane przez człowieka. Jest to obszar leśny z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych, położony w gminie Konopnica, w nadleśnictwie Złoczew, nad Wartą, w granicach Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki. Znaczną część terenu zajmuje rezerwat przyrody Hołda. Flora obejmuje m.in. łągi olszowo-jesionowe, grąd subkontynentalny i olsy, natomiast fauna jest równie bogata – odnotowano m.in. stanowiska łągowe trzcza nurogęsia i 12 gatunków motyli nocnych. Krajobraz ma charakter dolinny, nadzalewowy, z lokalnymi wyniesieniami oraz pasmami równin bagiennych po wschodniej stronie. Wśród zagrożeń przyrodniczych wskazuje się: erozję gleb, osuszanie torfowisk i bagien, degradację siedlisk, zawężanie stref ekotonowych oraz spadek bioróżnorodności. Zagrożenia kulturowe obejmują zanik cech architektury regionalnej i unifikację zabudowy wraz z jej krajobrazowym otoczeniem. W zakresie walorów akustycznych i sanitarnych zagrożeniem jest zanieczyszczenie terenu odpadami.

5. Mała Wieś (kod: 10-318.25-2)

Krajobraz priorytetowy został zakwalifikowany jako przyrodniczo-kulturowy, ukształtowany zarówno przez procesy naturalne, jak i świadome działania człowieka. Jego główne walory przyrodnicze wynikają z obecności silnie meandrującej Warty i Oleśnicy, które warunkują bogactwo siedlisk. Podmokłe łąki i enklawy leśne sprzyjają wysokiej różnorodności biologicznej. Krajobraz kulturowy związany jest z osadnictwem dolinym. Występują tu zwarte, niewielkie wsie o układzie ulicowym oraz zabytkowe obiekty, m.in. domy w Małej Wsi. O krajobrazie tradycyjnym decydują także elementy niematerialnego dziedzictwa i lokalny genius loci. Rzeźba terenu ma charakter dolinny, z dominacją krajobrazów nadzalewowych oraz równin bagiennych między Małą Wsią a Sobkowizną. Przestrzeń tworzy mozaika pól, łąk i mokradeł. Do zagrożeń przyrodniczych zaliczono erozję gleb oraz spadek bioróżnorodności. Wśród zagrożeń kulturowych wymienia się: zaburzenie historycznych układów przestrzennych przez nowe inwestycje, niedostateczną ochronę zabytków, wprowadzanie obcych stylistycznie materiałów i form zabudowy, unifikację architektury, zanik tradycyjnych upraw oraz zatarcie charakterystycznego układu pól i zadrzewień, co prowadzi do utraty regionalnej tekstury krajobrazu. Zagrożeniem jest także degradacja genius loci oraz miejsc kultu.

6. Las W Dolinie Oleśnicy (kod: 10-318.25-26)

Krajobraz priorytetowy „Las w Dolinie Oleśnicy” to krajobraz przyrodniczy użytkowany ekstensywnie, kształtowany głównie przez procesy naturalne, jedynie częściowo modyfikowane przez człowieka. Jego główne walory przyrodnicze obejmują rozległą równinę zalewową z wyraźną krawędzią doliny, wyspowe formy wydmowe oraz wały wydmowe na północ od Szynkielowa. Cenne są także przewyższenia porośnięte borami suchymi, sąsiadujące z siedliskami bagiennymi i torfowiskami – ważnymi terenami łągowymi ptaków.

Obszar hydrograficznie związany jest z meandrującą w wąskim korycie Oleśnicą. Charakteryzuje się wysoką różnorodnością biologiczną, m.in. obecnością cennych siedlisk na skarpie doliny koło Zamościa oraz stanowiskami łągowymi i rozrodczymi gatunków chronionych, w tym nietoperzy między Wolnicą Niechmirowską a Żabieńcem. Krajobraz kulturowy współtworzą stanowiska archeologiczne oraz ślady dawnej eksploatacji torfu w Szynkielowie. Dominują krajobrazy dolinne – nadzalewowe, a lokalnie także pagórkowate terenów leśnych i równiny bagienne. Do głównych zagrożeń przyrodniczych zaliczono: planowaną eksploatację węgla brunatnego, erozję gleb, osuszanie torfowisk, degradację siedlisk, przyspieszoną sukcesję prowadzącą do zaniku terenów nieleśnych, wzrost barier ekologicznych, zawężanie stref ekotonowych oraz spadek bioróżnorodności. Jedynym wskazanym zagrożeniem fizjonomii krajobrazu jest lokalizacja obiektów wysokościowych i obszarowych dominujących w przestrzeni.

2.10 Powiązania przyrodnicze gminy z otoczeniem¹⁶

Sieć powiązań ekologicznych obejmuje przestrzennie spójne obszary o wysokich walorach przyrodniczych i w dużej mierze naturalnym charakterze, w których zachowane są kluczowe procesy ekologiczne. Tworzą ją przede wszystkim doliny rzeczne pełniące funkcję korytarzy łączących węzły ekologiczne – większe płaty lasów, łąk i terenów podmokłych. Ich wyznaczenie ma zapobiegać izolacji cennych przyrodniczo obszarów, umożliwiać migrację roślin i zwierząt w skali kraju i Europy oraz wspierać ochronę i odbudowę bioróżnorodności. Tylko spójny system korytarzy zapewnia prawidłowe funkcjonowanie środowiska i realizację celów zrównoważonego rozwoju.

Zgodnie z mapą korytarzy ekologicznych, opracowaną na zlecenie Ministerstwa Środowiska w 2005 r. i uszczegółowioną w 2011 r., na terenie gminy Konopnica wyróżniono jeden korytarz ekologiczny Dolina Warty (KPdC-22), przebiegający w większej części wzdłuż doliny Warty. Pełni on funkcję kluczowego „korytarza ekologicznego”. Zaliczany jest do międzynarodowych korytarzy ekologicznych i stanowi jeden z ważniejszych elementów regionalnej sieci obszarów istotnych dla ochrony przyrody w Polsce (ECONET-Polska) w tym dla zachowania bioróżnorodności na poziomie ogólnoeuropejskim (Corine, Natura 2000).

Wysoka wartość przyrodnicza tego korytarza wynika ze stosunkowo niewielkiego stopnia przekształcenia krajobrazu. Dominacja terenów podmokłych sprzyja migracji gatunków wymagających okresowych zalewów i podtopień. Dodatkowo, brak alternatywnych połączeń ekologicznych podkreśla jego unikalne znaczenie dla lokalnej i regionalnej sieci przyrodniczej. Dodatkowo tutejsza sieć hydrograficzna spełnia rolę lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych. Struktury te umożliwiają migrację gatunków między obszarami o zbliżonych warunkach przyrodniczych.

¹⁶ Na podstawie danych ze strony: <https://mapa.korytarze.pl/>

2.11 Proponowane formy ochrony przyrody¹⁷

W Opracowaniu Ekofizjograficznym przygotowanym w 2015 r. na potrzeby zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Konopnica jeden z kierunków wynikający z uwarunkowań ekologicznych i ochrony prawnej (rozdz. 3.6.) wskazano m.in. poszerzenie prawnej ochrony poprzez utworzenie na terenie gminy Konopnicy następujących form ochrony przyrody:

- **jeden proponowany użytek ekologiczny:**
 - **użytek ekologiczny Piekło** - Obszar wskazany do ochrony obejmuje niewielki powierzchniowo kompleks roślinności łąkowej na terenie sołectwa Rychłocice. Występuje tu fragment starorzecza porośniętego roślinnością szuwarową i wodną oraz fragment zbiorowiska olsów porzeczkowych, zarośli wierzbowo-kruszynowych i łągu wierzbowo-topolowego oraz liczne gatunki roślin dziko żyjących objęte ochroną ścisłą i częściową.
- **cztery proponowane zespoły przyrodniczo krajobrazowe (ZPK):**
 - **ZPK Waszkowskie-Jarocice** – obszar na sołectwa Mała Wieś oraz częściowo gminy Burzenin o powierzchni 211,4 ha, który obejmuje fragment terasy zalewowej doliny Warty z torfowiskiem oraz fragment terasy akumulacyjno-nadzalewowej. Do najcenniejszych elementów proponowanego zespołu należą rozległe, dobrze wykształcone powierzchnie wilgotnych łąk i roślinności szuwarowej, bogate w chronione gatunki flory i fauny, a także niewielki zbiornik wodny otoczony wartościowymi fitocenozy olsu porzeczkowego oraz płacami łągu jesionowo-olszowego;
 - **ZPK Szynkielów Dolki** – zespół położony w całości w gminie Konopnica, na gruntach prywatnych sołectwa Szynkielów oraz w oddziałach 27, 28, 32, 33 i 34 leśnictwa Rychłocice (Nadleśnictwo Wieluń). Obejmuje 187,4 ha malowniczych terenów, zdominowanych przez roślinność łąkową, uzupełnioną niewielkimi płacami fitocenozy szuwarowych, muraw psammofilnych i drobnymi zbiorowiskami roślinności wodnej. Całość otoczona jest niemal w pełni przez kompleksy leśne;
 - **ZPK Konopnica-Mieścisko** – zespół o powierzchni 66,2 ha, położony na gruntach prywatnych wsi Strobin i Konopnica. Obejmuje zróżnicowane formy rzeźby terenu w strefie krawędziowej doliny Warty, z pozostałością pagóra kemowego (część Pagórów Strobińskich) oraz fragmentem terasy wysokiej doliny, rozciętej parowem. Różnica wysokości terasy w tym miejscu wynosi 8–10 m, a stok doliny tworzy wyraźną krawędź erozyjną z lokalnym podcięciem;
 - **ZPK Ochle** – obejmuje obszar w granicach sołectw Kamyk i Piaski oraz w granicach gmin Widawa i Rusiec o całkowitej powierzchni 353,9 ha. Projektowany ZPK scharakteryzować można jako duży kompleks zbiorowisk roślinności, w tym gatunków bagiennych oraz olsów porzeczkowych. Występują na nim fragmenty

¹⁷ Opracowane na podstawie: Opracowania ekofizjograficznego na potrzeby projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Konopnica (2015 r.)

pradoliny rzeki Nieciecz, które posiada dużą wartość przyrodniczą ze względu na znaczne zróżnicowanie siedliskowe, w tym obecność rzadkich gatunków oraz bogactwo zbiorowisk roślinnych.

- **jedno proponowane stanowisko dokumentacyjne:**
 - **stanowisko Konopnica** o powierzchni 0,4 ha na terenie sołectwa Konopnica, które granicami obejmuje tereny osuwiska zlokalizowane przy rzece Warcie. Teren ten stanowi cenną wartość ze względu na obecne procesy rzeźbotwórcze.

Według informacji przekazanych z Urzędu Gminy Konopnica w najbliższym czasie nie planuje się ustanowienia nowych form ochrony przyrody w granicach gminy.

3. OGRANICZENIA WYNIKAJĄCE Z KONIECZNOŚCI OCHRONY ZASOBÓW ŚRODOWISKA LUB WYSTĘPOWANIA ZAGROŻEŃ

W gminie zidentyfikowano wiele obszarów objętych istotnymi ograniczeniami w zagospodarowaniu. Część z nich wynika bezpośrednio z przepisów prawa i nie może być modyfikowana w procesie planowania przestrzennego. Dodatkowo wyodrębniono obszary, dla których ograniczenia wynikają z konieczności ochrony środowiska i zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców, określone na podstawie analiz środowiskowych wykonanych na potrzeby tego opracowania:

- **Ochrona prawna terenów cennych przyrodniczo, w tym bioróżnorodności**
 - Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki
 - Uchwała Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu Nr VIII/45/89 z dnia 14 września 1989 r. w sprawie utworzenia Parku krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki;
 - Rozporządzenie Nr 1/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 11 stycznia 2008 r. zmieniające rozporządzenie Wojewody Łódzkiego w sprawie Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki,
 - Rozporządzenie Nr 30/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 listopada 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki.
 - Rezerwat przyrody Hołda
 - Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody;
 - Zarządzenie Nr 47/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Hołda"
 - Zarządzenie Nr 8/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Hołda".
 - Osjakowski zespół przyrodniczo-krajobrazowy:
 - Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.
 - pomniki przyrody
 - Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody;
 - Uchwała nr XXXVII/252/22 Rady Gminy Konopnica z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie pomników przyrody na terenie gminy Konopnica;
 - Uchwała nr XLIII/291/22 Rady Gminy Konopnica z dnia 28 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie pomników przyrody na terenie gminy Konopnica.
 - użytki ekologiczne

- Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z 17.02.1992 r. w sprawie uznania za obiekty chronione;
 - Rozporządzenie Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z 22.05.2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne.
- grunty leśne i lasy ochronne
 - ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
 - ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach.
- krajobrazy priorytetowe określone w audycie krajobrazowym
 - ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
 - Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 marca 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych;
 - Uchwała nr XIII/150/2 z 15 kwietnia 2025 r. w sprawie: uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa łódzkiego.
- tereny w strefach ochrony od projektowanych cmentarzy
 - Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarzu.
- tereny na których zidentyfikowano występowanie siedlisk przyrodniczych
 - ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r o ochronie przyrody
- tereny na których występują grunty rolne klas I-III
 - ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- tereny w granicach GZWP nr 326 – Zbiornik Częstochowa
 - ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne
- Obszary zagrożenia powodziowego
 - ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne
- **Obszary wskazane do stosowania ograniczeń w zagospodarowaniu, ze względu na cechy środowiska**
 - Tereny w korytarzu ekologicznym Dolina Warty oraz w lokalnych korytarzach ekologicznych - są to obszary odgrywające istotną rolę w kształtowaniu stosunków geobotanicznych oraz w migracji i rozprzestrzenianiu się gatunków w skali regionalnej i krajowej. Pełnią funkcję enklaw bioróżnorodności i naturalnych procesów przyrodniczych w środowisku miejskim, stanowią miejsca żerowisk dla lokalnej fauny oraz lokalne obszary retencji wód. Tereny te powinny podlegać ograniczeniu zainwestowania, a ich grodzenie należy wykluczyć. W działaniach planistycznych priorytetem jest zachowanie siedlisk, istniejących zbiorowisk roślinnych i naturalnych funkcji przyrodniczych tych obszarów. Lokalizację ścieżek rowerowych i przyrodniczych zaleca się prowadzić w oparciu o istniejące drogi i trakty.

- Tereny w granicach postulowanych form ochrony przyrody – użytków ekologicznych, stanowiska dokumentacyjnego i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych - obszary koncentracji bioróżnorodności oraz naturalnych procesów przyrodniczych, pełniące jednocześnie funkcję żerowisk dla wielu gatunków i lokalnych miejsc retencji wód. Tereny te powinny być wyłączone spod zabudowy, z możliwością dopuszczenia jedynie ekstensywnego zainwestowania oraz udostępnienia ich dla wypoczynku i rekreacji. W działaniach planistycznych priorytetem jest zachowanie siedlisk oraz utrzymanie naturalnych funkcji przyrodniczych tych obszarów.
- obszary zagrożone powodzią od wód gruntowych – wskazane do wykluczenia spod zabudowy

4. ANALIZA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO – JAKOŚĆ, ZAGROŻENIA ORAZ IDENTYFIKACJA ICH ŹRÓDEŁ

Aktualny stan środowiska na terenie gminy Konopnica wynika z charakteru, długotrwałości i natężenia oddziaływań antropogenicznych oraz naturalnych uwarunkowań takich jak odporność elementów środowiska i przebieg procesów w nim zachodzących. Stan przekształceń środowiska na omawianym obszarze jest zróżnicowany, mniejszy na terenach relatywnie słabo przekształconych, większy na obszarach silnie zurbanizowanych i zainwestowanych.

Do elementów mogących znacząco oddziaływać na środowisko należą m.in. te związane z infrastrukturą transportową:

- droga główna, do których należy droga wojewódzka nr: 481 relacji Łask - Wieluń;
- drogi lokalne, do których należą drogi powiatowe nr:
 - 4532E relacji Złoczew-Szynkielów-Konopnica;
 - 1704E relacji Burzenin-Szynkielów;
 - 2312E relacji Wrońsko-Konopnica;
 - 2313E relacji Konopnica-Kamyk-Ochle;
 - 4533E relacji Bębnow-Wielgie;
 - 4536E relacji Rychłocice-Osjaków;
 - 1926E relacji Konopnica-Wola Wiązowa.

Na obszarze gminy Konopnica zlokalizowany jest zakład o zwiększonym ryzyku wystąpieniu poważnej awarii przemysłowej (ZZR) – „DORGAS” – ul. Piłsudskiego 12/26, 95-050 Konstantynów Łódzki, Baza Przetadunkowa Gazu Płynnego firmy „DORGAS” w Konopnicy, ul. Szkolna 20. Zakład zajmuje się dystrybucją gazu płynnego w butlach 11 i 33 kg do odbiorców indywidualnych i hurtowych, a także magazynowaniem gazu propan butan oraz załadunkiem i rozładunkiem gazu propan butan z autocystern samochodowych. Na terenie zakładu może być magazynowane do 72 Mg substancji niebezpiecznej. Zgodnie z przekazanymi informacjami, na terenie gminy Konopnica nie jest planowane lokalizowanie nowych zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Ocena aktualnego stanu środowiska na terenie miasta została opracowana m.in. na podstawie wizji lokalnej, w tym raportów o stanie środowiska województwa łódzkiego opracowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Łodzi, Programu ochrony środowiska dla Gminy Konopnica na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2030 r., a także roczników statystycznych GUS.

4.1. Powietrze atmosferyczne¹⁸

Jakość powietrza atmosferycznego jest czynnikiem niezwykle ważnym, wywierającym wpływ na zdrowie ludzi, zwierząt i roślin. Na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego rozpatrywanego terenu wpływa kilka czynników. Wśród nich do najważniejszych należy emisja powierzchniowa (tzw. „niska emisja”), obejmująca zanieczyszczenia pyłowe pochodzące z kotłowni, indywidualnych palenisk domowych i zakładów prywatnych, Problem ten dotyczy obszaru całego województwa łódzkiego szczególnie w sezonie grzewczym, który trwa od stycznia do marca i od października do grudnia. Ponadto emisja komunikacyjna, której źródłem są środki transportu ma również wpływ na przekroczenie norm zanieczyszczenia powietrza na analizowanym obszarze. Istotnym problemem jest również napływ zanieczyszczeń z terenów sąsiednich, graniczących z gminą.

W badaniach przeprowadzonych w roku 2024 oraz analiz wykonanych na poziomie wojewódzkim i krajowym w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), dotyczących stanu zanieczyszczenia powietrza na obszarze województwa łódzkiego badany obszar zakwalifikowany został do tzw. strefy łódzkiej, obejmującej znaczną część woj. łódzkiego z wyłączeniem terenów aglomeracji m. Łodzi. W ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, lista zanieczyszczeń obejmuje 12 substancji:

- dwutlenek siarki SO₂,
- dwutlenek azotu NO₂,
- tlenek węgla CO,
- benzen C₆H₆,
- ozon O₃,
- pył PM₁₀,
- pył PM_{2.5}
- ołów Pb w PM₁₀,
- arsen As w PM₁₀,
- kadm Cd w PM₁₀,
- nikiel Ni w PM₁₀
- benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀

W ocenie dotyczącej spełnionych kryteriów w zakresie ochrony roślin uwzględniono trzy rodzaje substancji: dwutlenku siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃.

Na podstawie modelowania matematycznego stężenia zanieczyszczeń powietrza, w gminie Konopnica za rok 2024 stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM_{2,5} (faza II), poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pył zawieszonym PM₁₀ oraz poziom celu długoterminowego ozonu – klasa D2. W ostatnich latach odnotowuje się niski poziom zanieczyszczenia powietrza — wartości dla dwutlenku siarki, dwutlenku

¹⁸ Opracowane na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie łódzkim, raport wojewódzki za rok 2024 (GIOŚ) oraz Programu ochrony środowiska dla Gminy Konopnica na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2030 (2023) r.

azotu, benzenu, tlenku węgla oraz metali oznaczanych w pyłe PM10 (ołowiu, kadmu, arsenu i niklu) utrzymują się poniżej poziomów dopuszczalnych i docelowych. Ponownie nie stwierdzono również przekroczeń norm dla pyłu zawieszonyego PM10. Przekroczenia w strefie łódzkiej stwierdzono również w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego ozonu w zakresie ochrony roślin.

Obecnie na terenie gminy Konopnica nie zlokalizowano czujników odpowiedzialnych za monitoring jakości powietrza.

4.2. Wody powierzchniowe i podziemne¹⁹

Wody powierzchniowe

Stan jakościowy i ilościowy wód powierzchniowych w obszarze opracowania jest wynikiem oddziaływania różnych czynników, mających swe źródło niekiedy daleko poza nim. W województwie łódzkim antropopresja na wody powierzchniowe przejawia się przede wszystkim poprzez:

- punktowe zrzuty ścieków do wód lub do gruntu,
- obszarowe źródła zanieczyszczeń związane z rolnictwem,
- zmiany hydromorfologiczne,
- pobór wody,
- depozycję atmosferyczną.

Zanieczyszczenia wód powierzchniowych mogą mieć charakter punktowy (np. zrzuty ścieków) lub obszarowy (np. spływy wód opadowych z terenów rolniczych i zurbanizowanych). Skala oraz rozmieszczenie tych presji są zróżnicowane i zależą zarówno od warunków naturalnych, jak i od sposobu zagospodarowania przestrzennego. Na terenie województwa łódzkiego działa wiele punktów zrzutu ścieków, które wprowadzają do wód m.in. zanieczyszczenia organiczne oraz substancje biogenne sprzyjające eutrofizacji. Do środowiska wodnego dostają się również szczególnie szkodliwe substancje, w tym specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne, a także substancje priorytetowe i inne zanieczyszczenia. Ścieki bytowe i komunalne są głównym źródłem biogenów, przez co negatywnie oddziałują na organizmy wodne szczególnie wrażliwe na proces eutrofizacji.

Oceny stanu wód powierzchniowych dokonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) na podstawie wyników klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego, uzyskanych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym. Kontrola i ocena stanu wód powierzchniowych realizowana jest w ramach państwowego monitoringu środowiska prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Wody powierzchniowe na danym obszarze są analizowane w kilku punktach pomiarowo-kontrolnych, przy czym badania te odbywają się w różnych terminach i z różną regularnością w poszczególnych punktach. Zakres JCWP znajdujących się

¹⁹ Na podstawie danych z kart JCWP i JCPWd (<http://karty.apgw.gov.pl>), Programu ochrony środowiska dla Gminy Konopnica na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2030 (2023 r.) oraz danych Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowy Instytut Badawczy

w granicach obszaru gminy zilustrowany został w podrozdziale 2.5. W poniższej tabeli przedstawiona została szczegółowa charakterystyka dla każdego z nich. Ocena stanu wód JCWP wykonana została na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.).

Tab. 3 Charakterystyka stanu JCWP rzecznych znajdujących się w obszarze opracowania

Nazwa i kod JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
Wierznica RW6000101 81789	zły	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
Nieciecz RW6000101 829299	umiarkowany	Brak danych	zły	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
Warta od Liswarty do Wierznicy RW6000111 81779	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych, stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Dopływ ze Szklanej Huty RW6000091 81929	słaby	Brak danych	zły	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
Oleśnica od Pysznej do ujścia RW6000111 81899	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	zagrożona
Warta od Wierznicy do Widawki RW6000111 81999	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	dobry stan ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego,	zagrożona

				dla pozostałych wskaźników - stan dobry	
Dopływ z Zabłocia RW6000101 8194	umiarkowa ny	Brak danych	zły	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wieluniu dokonał oceny jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z nadzorowanego wodociągu za rok 2024. W zakresie mikrobiologicznym i organoleptycznym próbki wody pobrane z wodociągu w Konopnicy spełniały wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r.

W 2024 r. w wybranych punktach na jcwpc rzecznych przeprowadzona została ocena stanu wód rzecznych oraz klasyfikacja elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych w oparciu o badania monitoringowe prowadzone przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. W badaniach nie uwzględniono jcwpc RW RW60001018194. Ocena w zakresie elementów biologicznych dokonana została jedynie w dwóch z sześciu punktów pomiarowych na terenie gminy. Druga klasa oznaczająca dobry stan ekologiczny przypisana została tylko do jednego punktu zlokalizowanego na Dopływie ze Szklanej Huty. W punkcie zlokalizowanym na jcwpc Wierznicza zidentyfikowano stan słaby przypisany do klasy czwartej. W zakresie warunków tlenowych dominuje klasa pierwsza i druga oznaczająca odpowiednio bardzo dobry i dobry stan ekologiczny. Jedynie dla punktu zlokalizowanego na jcwpc Wierznicza stwierdzono klasę poniżej stanu dobrego. Poziom zasolenia we wszystkich zbadanych punktach jcwpc sklasyfikowano pomiędzy bardzo dobry, a dobrym. Pod względem klasy elementów fizykochemicznych najlepszą ocenę przyznano jcwpc rw RW600011181779 (Warta od Liswarty do Wierznicy) i RW600011181999 (Warta od Wierznicy do Widawki). Dobry stan obejmował dwa jcwpc: RW600011181899 (Oleśnica od Pysznej do ujścia) i RW6000101829299 (Nieciecz). Stan pozostałych jcwpc sklasyfikowany został jako poniżej dobrego. W zakresie substancji priorytetowych ilość benzoapirenu we wszystkich badanych jcwpc rzecznych sklasyfikowana została jako słaba.

Eutrofizacja

Procesem, mogącym wywoływać szczególnie niebezpieczne skutki jest eutrofizacja, która polega na wzbogacaniu wody w substancje pokarmowe. W pierwszej fazie eutrofizacja może być nawet zjawiskiem korzystnym dla życia biologicznego danego obiektu hydrograficznego, przejawiającym się między innymi we wzroście liczebności ryb. Po przekroczeniu jednak pewnej granicy pojawiają się problemy dotyczące masowego rozwoju organizmów planktonowych, pogorszenia warunków świetlnych, wyczerpywania zasobów tlenu w wodzie, występowania siarkowodoru. Głównym źródłem ładunków substancji

biogennych na analizowanym obszarze jest rolnictwo obejmujące m.in. centralny obszar gminy, tutejsze zakłady przemysłowe, rozproszona zabudowa oraz funkcjonujące oczyszczalnie ścieków w Konopnicy i Rychłoticach.

Obszary wszystkich zlewni JCWP rzecznych analizowanego obszaru uznawane są za wrażliwe na eutrofizację spowodowaną m.in. przez zanieczyszczenia komunalne, w szczególności biogeny (azot, fosfor). Zjawisko to prowadzi do nadmiernego wzrostu glonów i roślin wodnych, zakłóceń biologicznych i pogorszenia jakości wód. Wśród głównych rodzajów presji środowiskowej na które narażone są ww. JCWP rzeczne wyróżnić należy:

1. Presje troficzne:

- Źródła przemysłowe oraz bytowe i komunalne (zarówno punktowe, jak i rozproszone).
- Nawożenie i depozycja z atmosfery – dopływ biogenów z działalności rolniczej i opadów atmosferycznych.
- Odpływ miejski (wody opadowe) – spływ z powierzchni uszczelnionych.

2. Presje hydromorfologiczne:

- Prostowanie koryta – zarówno na rzekach głównych, jak i pozostałych.
- Budowle piętrzące – obecne na rzekach głównych i pozostałych.
- Budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) – przede wszystkim na rzekach głównych.
- Rozwój obszarów zurbanizowanych jako źródło rozproszonych presji (transport, turystyka, odpływ miejski).

2. Presje chemiczne:

- Rozproszone źródła związane z rozwojem obszarów zurbanizowanych – transport, turystyka, odpływ miejski.
- Źródła nieznanne, zwłaszcza w kontekście substancji zakazanych.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska dokonuje oceny eutrofizacji wód raz na cztery lata na podstawie danych pomiarowych, uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 111 ust. 2 Prawa Wodnego. Ocena eutrofizacji wód powierzchniowych, przygotowana przez Departament Monitoringu Środowiska w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska, dokonana została na podstawie danych z analiz przeprowadzonych w latach 2020-2023. W granicach gminy nie zlokalizowanego żadnego z punktów monitoringu wód pod względem oceny eutrofizacji.

Oczyszczalnie ścieków²⁰

System zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych w gminie Konopnica obsługiwany jest przez dwie oczyszczalnie:

- **Mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków** zlokalizowana w Konopnicy przy ul. Nadwarciańskiej 1. Jej przepustowość ocenia się na 158,6 m³ na dobę.

²⁰ Opracowane na podstawie Uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy Konopnica (2025 r.) oraz danych ze strony: <https://bdl.stat.gov.pl>

- **Mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków** zlokalizowana w miejscowości Rychłocice. Charakteryzuje się nieco mniejszą przepustowością niż ww. obiekt – do 82 m³ na dobę.

W 2024 roku z sieci kanalizacyjnej w granicach administracyjnych gminy Konopnica korzystało 2 105 mieszkańców, co stanowiło wówczas nieco ponad 59% całkowitej populacji miasta. Ograniczony dostęp do kanalizacji dla niemal połowy mieszkańców gminy wynika m.in. z rozproszenia tutejszej zabudowy, względów ekonomicznych oraz złożonej budowy geologicznej, co znacząco utrudnia rozbudowę infrastruktury sanitarnej.

W efekcie braku sieci kanalizacyjnej część mieszkańców odprowadza ścieki bytowe do zbiorników bezodpływowych (szamb) lub korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2024 roku na analizowanym terenie funkcjonowało 892 zbiorników bezodpływowych oraz 205 przydomowych oczyszczalni ścieków. Warto zaznaczyć, że zbiorniki bezodpływowe z czasem tracą szczelność, co prowadzi do przenikania do gruntu substancji takich jak BZT₅, ChZT, azot amonowy czy fosforany, stanowiących zagrożenie dla środowiska.

Wody podziemne

Zagrożenia wód podziemnych wynikają z ich kontaktu z powierzchnią ziemi, wodami glebowymi, wodami powierzchniowymi, atmosferą oraz opadami atmosferycznymi. W miejscach, gdzie izolacja poziomego wodonośnego jest na poziomie słabym, a jej całkowitym brakiem (w okolicach południowo – wschodniej granicy gminy) następuje szybka wymiana wody, a tym samym przemieszczanie się zanieczyszczeń. Ma to szczególnie znaczenie w dolinach rzek, gdzie występuje czwartorzędowy odkryty poziom wodonośny. Mniej narażone na zanieczyszczenia są poziomy zalegające głębiej lub tam, gdzie w stropowej części występuje warstwa izolacyjna, w szczególności w południowo – zachodniej i zachodniej części gminy. Efektem takiej budowy geologicznej jest trudniejsza wymiana wody i długotrwała odnawialność zasobów. Woda w czasie migracji ulega procesom samooczyszczania.

Wody podziemne podlegają państwowemu monitoringowi zarówno w zakresie jakości, jak i ilości oraz identyfikacji presji. W tabeli nr 8 poniżej zestawiono ocenę stanu JCWPd znajdujących się w granicach obszaru opracowania, dokonaną w roku 2019 wg Rozporządzenia MG MiZŚ z dnia 11.10.2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148).

Tab. 4 Charakterystyka JCWPd znajdujących się w obszarze opracowania

Rodzaj JCWPd	GW600082	GW600083
Stan chemiczny	dobry	dobry
Stan ilościowy	dobry	słaby
Cel środowiskowy	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	dobry stan chemiczny, brak pogorszenia aktualnego

		stanu ilościowego (słaby stan ilościowy w zakresie bilansu wodnego)
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	niezagrożona	zagrożona ilościowo
Odstępstwo	nie dotyczy	stopień wykorzystania zasobów dostępnych do zagospodarowania zgodny z wynikiem testu I.1 - bilans wodny (ocena stanu JCWPd za rok 2019)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony: <http://karty.apgw.gov.pl>

Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu. Ponadto w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* (Dz.U. 2023 poz. 335 ze zm.) obejmującego całą część gminy ustalono następujące cele środowiskowe:

- zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń,
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
- ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

W 2024 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził ostatni dotychczas monitoring operacyjny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. W danym roku pomiarowym nie zlokalizowano żadnego z punktów w granicach gminy Konopnica, stąd na potrzeby opracowania uwzględniono stanowiska znajdujące się najbliżej analizowanego obszaru, badające parametry dwóch zbiorników JCWPd (82 i 83) uwzględnionych w monitoringu i występujących w granicach gminy. W przypadku JCPWd nr 82 posłużono się wynikami z 2022 r. ze względu na brak analiz w latach 2023-2024 oraz zlokalizowanie punktu pomiarowego na terenie gminy Konopnica. Według klasyfikacji elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych zgodnej z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) klasyfikacja elementów fizykochemicznych obejmuje pięć klas jakości wód podziemnych, z czego klasa I oznacza wody bardzo dobrej jakości, natomiast klasa V wody złej jakości. Wyniki pomiarów przedstawia poniższa tabela:

Tab. 5 Zestawienie tabelaryczne z klasyfikacją wód podziemnych dla wybranych punktów pomiarowych w 2022 r. i 2024 r.

Kod UE JCWPd	Numer punktu pomiarowego wg ID Monitoring	Współrzędne w układzie PUWG 1992 X/Y	Adres	Rodzaj punktu pomiarowego	Klasa jakości
PLGW600082*	6655*	487633/ 386628*	Gmina Konopnica, miejscowość Konopnica*	piezometr*	II*
PLGW600083	6786	496306/ 385605	Gmina Rusiec, miejscowość Dąbrowa Rusiecka	piezometr	IV

Źródło: monitoring operacyjny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych, GIOŚ, 2024 r.
*dla JCWPd PLGW600082 zaprezentowano dane z 2022 r.

4.3. Klimat akustyczny²¹

Do głównych źródeł mających decydujący wpływ na klimat akustyczny na terenie gminy Konopnica należą:

- droga wojewódzka nr: 481 relacji Łask – Wieluń;
- drogi powiatowe nr:
 - 4532E relacji Złoczew-Szynkielów-Konopnica;
 - 1704E relacji Burzenin-Szynkielów;
 - 2312E relacji Wrońsko-Konopnica;
 - 2313E relacji Konopnica-Kamyk-Ochle;
 - 4533E relacji Bębnow-Wielgie;
 - 4536E relacji Rychłocice-Osjaków;
 - 1926E relacji Konopnica-Wola Wiązowa.
- obiekty przemysłowo – usługowe.
- Łądowisko Konopnica zlokalizowane na dz. o nr .ew 406/2 ob. Konopnica

Hałas generowany przez podmioty gospodarcze nie wywiera istotnego wpływu na klimat akustyczny w skali całej gminy i jest znacznie mniej odczuwalny niż hałas

²¹ Na podstawie danych z Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/2021, Programu ochrony środowiska dla Gminy Konopnica na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2030 (2023 r.), informacji uzyskanych z Urzędu Gminy Konopnica oraz danych ze strony: <https://konopnicaladowisko.pl>

komunikacyjny. Wynika to głównie z faktu, że duże zakłady przemysłowe są zazwyczaj zlokalizowane w znacznej odległości od zabudowy mieszkaniowej.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. (Dz.U. 2014 poz.112 ze zm.). Rozporządzenie określa zróżnicowane dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu. Wartości normatywne (wskaźniki L_{WDN} i L_N) dopuszczalne dla hałasu ze źródeł drogowych (dominujące źródło hałasu w mieście) wynoszą:

- dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, zabudowy mieszkaniowo-usługowej (większość zabudowy centrum miasta) i terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w porze dziennej 68 dB i w porze nocnej 59 dB;
- dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej i terenów szpitali miejskich - w porze dziennej 64 dB i w porze nocnej 59 dB.

Głównym celem Generalnego Pomiaru Ruchu jest pozyskanie kluczowych parametrów i charakterystyk ruchu drogowego dla wszystkich odcinków sieci dróg krajowych i wojewódzkich objętych badaniem, na podstawie bezpośrednio przeprowadzonych pomiarów. Dany pomiar wykonywany jest raz na pięć lat. Ostatni GPR miał miejsce w latach 2020 – 2021 i w granicach gminy obejmował drogę wojewódzką nr 481, z której część odcinka pomiarowego WIDAWA /DW480/ - WIELUŃ /DW488/ wykraczała poza granice analizowanego obszaru. Średni dobowy ruch roczny (SDRR) na drogach wojewódzkich w Polsce w latach 2020–2021 wyniósł 4 231 pojazdów. Natężenie ruchu na odcinku WIDAWA (DW480) – WIELUŃ (DW488) osiągnęło 2 929 pojazdów, co stanowi wartość niższą od średniej dla wszystkich dróg wojewódzkich w kraju.

Dnia 14 listopada 2019 r. weszła w życie ustawa z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 2087), wdrażająca do prawa krajowego akt prawa unijnego, tzw. dyrektywę hałasową. Za sprawą nowelizacji uszczegółowiono przepisy dotyczące procesu mapowania akustycznego oraz sporządzania programów ochrony środowiska przed hałasem oraz wprowadzono instrumenty prawne, mające wspomóc terminowość sporządzania map akustycznych i programów ochrony środowiska przed hałasem. Nowelizacja wprowadza do katalogu definicji ustawy *Prawo ochrony środowiska*, pojęcie strategicznej mapy hałasu oraz programu ochrony środowiska przed hałasem, które nie były dotychczas zdefiniowane. „Strategiczna mapa hałasu” zastąpiła „Mapę akustyczną”. Wymóg sporządzania strategicznych map hałasu obowiązuje dla głównych dróg, linii kolejowych oraz lotnisk. Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami, strategiczne mapy hałasu sporządza się obowiązkowo dla:

- miast o liczbie mieszkańców > 100 tys.;
- głównych dróg (o natężenie ruchu > 3 mln pojazdów rocznie);
- głównych linii kolejowych (natężenie ruchu > 30 tys. pociągów rocznie);

- głównych lotnisk (lotniska cywilne, > 50 tys. operacji lotniczych rocznie, z wyłączeniem lotów szkoleniowych).

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad realizując zadania wynikające z art. 118 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska (tj. z 2021 r. Dz.U. z 2021 r. poz. 1973) opracowała w ramach IV rundy mapowania strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie. W granicach gminy Konopnica nie znalazły się drogi, dla których ruch pojazdów przekraczałby 3 mln rocznie.

Potencjalne zagrożenie hałasem stanowi również lądowisko ULC nr 210 na terenie działki o nr ew. 406/2 w miejscowości Konopnica. Obecnie z lotniska korzysta miejscowe towarzystwo miłośników latania, którego działalność nie ma charakteru formalnego. Dodatkowo organizowane są tam wydarzenia sezonowe. Obiekt ten może powodować pewne uciążliwości akustyczne dla lokalnych mieszkańców, jednak ze względu na charakter funkcjonowania lądowiska nie stanowi ono zagrożenia na większą skalę.

4.4. Pola elektromagnetyczne²²

Źródłami promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Konopnica są:

- napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokich napięć
- stacje bazowe telefonii komórkowej.

Linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia przebiega przez południową część gminy. Wśród pozostałych urządzeń przetwarzających energię elektryczną w granicach gminy wyróżnić można dwie stacje bazowe telefonii komórkowej (tab. 6).

Tab. 6 Bazy stacje przekaźnikowe na terenie gminy Konopnica w 2025 r.

L.p.	Lokalizacja	Operator	Numer decyzji	Nr stacji	Data ważności
1	Konopnica, ul. Parkowa 7	T-Mobile, Plus, Orange	REJ/11/89150/1/25	25393	2099-12-29
2	Konopnica, ul. Polna	Play	REJ/4/11931/4/25	WIE4480	2099-12-29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony <https://beta.btsearch.pl>

Regulacje dotyczące ochrony ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego zostały ujęte w art. 121 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*, zgodnie z którym ochrona przed polami elektromagnetycznymi cyt.: „polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach

²² Na podstawie danych ze strony: <https://beta.btsearch.pl> i danych ze strony: <https://www.gov.pl/web/gios/monitoring-pol-elektromagnetycznych>

oraz ich zmniejszeniu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane". Realizacja ww. regulacji opiera się na następujących rozporządzeniach wykonawczych:

- rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2020 poz. 2311);
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448);
- rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobu sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2020 r. poz. 258).

Ostatni pomiar pól elektromagnetycznych na analizowanym terenie miał miejsce na początku 2025 r., jednak jego wyniki nie zostały jeszcze zaprezentowane stąd w opracowaniu wykorzystano dane z pomiaru z 2023 r. W granicach gminy przeprowadzono wówczas jeden pomiar okresowy (monitoringowy) promieniowania elektromagnetycznego. Dokonany został 22.08.2023 roku w punkcie zlokalizowanym w rejonie ulicy Parkowej w miejscowości Konopnica (punkt nr E_2023_GW_11). Średni poziom składowej elektrycznej promieniowania elektromagnetycznego w badanym punkcie wyniósł mniej niż 0,8 V/m, z czego odnotowana wartość maksymalna wyniosła 1,1 V/m. Tym samym nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego natężenia PEM²³. Obecnie obowiązujący minimalny poziom dopuszczalny, według Rozporządzenia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wynosi dla częstotliwości objętych monitoringiem (tj. 80 MHz - 40 GHz) - 28 V/m.

4.5. Zanieczyszczenia gleb oraz przekształcenia powierzchni ziemi

Przekształcenia powierzchni ziemi²⁴

Miejscami, w których widoczne są przejawy przekształceń litosfery w obszarze gminy są:

- tereny dolin rzecznych i obniżeń terenów oraz dolin denudacyjnych
- tereny przekształceń mechanicznych powierzchni ziemi i nawiezienia gruntów obcych, powstałych m.in. w wyniku prowadzonych aktualnie budów, ze zniszczeniami powierzchni ziemi i niwelacjami;
- klepiska i wydepczyska w rejonie terenów zieleni użytkowej terenów zurbanizowanych oraz w sąsiedztwie zabudowy wielorodzinnej.
- Tereny wyeksponowanych zboczy doliny Warty zagrożona procesami stokowymi

²³ Na podstawie: *Poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie łódzkim (GIOŚ, Łódź 2024)*

²⁴ Opracowane na podstawie Opracowania ekofizjograficznego na potrzeby projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Konopnica (2015 r.)

W granicach gminy powszechnie spotykane są tereny z przekształconą powierzchnią ziemi na skutek prac budowlanych i ziemnych, tj. poprzez nawiezienia gruntów, a także różnego rodzaju odpadów. Występują one na całym jej obszarze, w szczególności w rejonie większych miejscowości (Konopnica, Rychłocice, Szynkielów, Strobin, Bębnow, Głuchów i Wrońsko).

Gospodarka opadami²⁵

Za odbiór odpadów komunalnych i segregowanych z gospodarstw domowych w granicach gminy Konopnica odpowiada firma wybierana przez gminę w drodze przetargu. Zadania te od 2013 r. realizowane są przez gminę, w myśl Ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 733. ze zm.). W miejscowości Konopnica przy ul. Bohaterów Września 20 funkcjonuje również Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Nieodpłatnie mogą z nich korzystać właściciele nieruchomości zlokalizowanych w granicach gminy. Władze gminy zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 10 oraz art. 9tb Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 733. ze zm.) cyt. *dokonują corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi*.

W okresie od 2022 do 2024 r. ilość zebranych odpadów komunalnych wzrosła z 874 ton do 937 ton. Mimo wzrostu, to w 2023 r. zebranych zostało łącznie 843 ton, co świadczy o znaczącym wzroście na przestrzeni ostatniego roku. W latach 2022-2024 największy udział wśród odpadów stanowiły odpady zmieszane, których udział w każdym roku wynosił ok. 1/3. Najmniejszy udział w odpadach stanowił papier (tab. 13).

Tab. 7 Odpady komunalne odebrane z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych na terenie Gminy Konopnica w latach 2022-2024 w ramach gminnego systemu gospodarki odpadami

Rodzaj odpadu	2022	2023	2024
Metale i tworzywa sztuczne	123,59	128,64	138,66
Szkło	74,10	76,56	75,54
Odpady zmieszane	381,64	377,74	393,12
Odpady BIO	165,44	168,74	181,64
Gabaryty	101,36	65,48	97,56
Papier	5,16	3,90	4,62
PSZOK i inne (gabaryty, BIO, budowlane, zużyte opony)	23,59	13,10	46,26
RAZEM	874,88	834,16	937,40

Źródło: Raporty o stanie gminy Konopnica za lata 2022,2023 i 2024 r.

²⁵ Opracowane na podstawie Raportów o stanie gminy Konopnica za lata 2022,2023 i 2024.

Zanieczyszczenie gleb

W centrum miejscowości, zwłaszcza na terenach zabudowanych, naturalna pokrywa glebowa została niemal całkowicie zniszczona. Na obszarach otwartych największa degradacja dotyczy gleb położonych wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych, gdzie ruch pojazdów jest najbardziej intensywny. W sąsiedztwie dróg osadzają się zanieczyszczenia, których źródłem jest transport. Czynnikiem degradującym gleby jest urbanizacja – przeznaczanie terenów pod zabudowę prowadzi do ich wyłączenia z produkcji roślinnej oraz usunięcia warstwy próchnicznej, co skutkuje utratą ich wartości biologicznej.

5. CHARAKTERYSTYKA POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH I PROCESÓW ZACHODZĄCYCH W ŚRODOWISKU

5.1 Dotychczasowe zmiany w środowisku

Czynniki wpływające na zmiany w środowisku można podzielić na naturalne oraz antropogeniczne. Do czynników naturalnych zalicza się m.in. zmiany klimatu, przekształcenia powierzchni ziemi wynikające z ruchów masowych i ruchów skorupy ziemskiej, a także erozję wodną i wietrzną. Zmiany wywołane tymi procesami są z reguły długotrwałe i prowadzą do trwałej przebudowy środowiska. Czynniki antropogeniczne obejmują natomiast urbanizację i rozwój terenów zabudowanych, rozwój przemysłu i transportu wraz z budową infrastruktury komunikacyjnej, a także intensyfikację rolnictwa, w tym stosowanie nawozów sztucznych oraz ingerencję w obszary zielone. Z uwagi na powyższe uwarunkowania w Planie Ogólnym należy uwzględniać zarówno potencjalne czynniki naturalne, jak i skutki działalności człowieka. Nową zabudowę powinno się projektować w sposób dostosowany do zmian klimatu, a korzystny wpływ na środowisko mogą mieć strefy buforowe tworzone przez tereny zielone. Obszary przeznaczone pod zabudowę należy lokalizować poza terenami osuwiskowymi, a działania takie jak zalesianie czy stabilizacja zboczy mają znaczenie przeciwerozyjne. Planowanie infrastruktury komunikacyjnej powinno również brać pod uwagę emisję hałasu i zanieczyszczeń. Zmiany zachodzące w środowisku naturalnym mogą obejmować zanieczyszczenia wód, powietrza i gleby, przekształcenia powierzchni ziemi i krajobrazu, regulacje cieków wodnych, zmiany w szacie roślinnej oraz zmiany liczebności fauny, wynikające m.in. z niszczenia lub przekształcania siedlisk. Analiza dostępnych materiałów kartograficznych – zarówno aktualnych, jak i archiwalnych – wskazuje, że na terenie gminy Konopnica nie zachodzą gwałtowne przekształcenia w sposobie użytkowania terenu, a obserwowane zmiany środowiskowe mają charakter stopniowy. Gmina prowadzi modernizację dróg, a na jej obszarze nie występują nagłe, drastyczne zmiany w środowisku przyrodniczym.

5.2 Struktura przyrodnicza obszaru

Zgodnie z definicją system przyrodniczy to otwarty, odnawialny, przekształcalny, dynamiczny, zrównoważony i hierarchicznie uporządkowany układ ekologiczny, który tworzą komponenty abiotyczne (nieożywione) i biotyczne (ożywione) powiązane wzajemnie oddziaływaniami umożliwiającymi utrzymanie życia. System ten składa się z powiązanych ze sobą obszarów węzłowymi i węzłami oraz korytarzami i sięgaczami. Obszary węzłowe to podstawowe elementy systemu, mające znaczenie klimatyczne, biologiczne i/lub hydrologiczne. Wspomagającymi elementami są węzły. Elementem łącznikowym systemu są korytarze, które łączą obszary węzłowe oraz węzły i regionalny system przyrodniczy w funkcjonalną całość. Sięgacze wychodzą z obszarów węzłowych, węzłów i korytarzy,

zwiększając ich oddziaływanie na tereny otaczające. System przyrodniczy gminy ma na celu utrzymanie lub ukształtowanie porządnego stanu środowiska przyrodniczego z punktu widzenia potrzeb mieszkańców oraz funkcjonowania przyrody na danym obszarze. Analiza komponentów środowiska na terenie gminy Konopnica, ich znaczenie oraz wzajemne rozmieszczenie wskazują, że system przyrodniczy jest oparty przede wszystkim na:

- obszarach cennych przyrodniczo położonych w centralnej i północnej części gminy,
- bogatej sieci hydrograficznej,
- korytarzu ekologicznym przebiegającym przez centralną część gminy,
- lokalnych korytarzach ekologicznych przebiegających wzdłuż tutejszych cieków,
- tereny występowania siedlisk przyrodniczych.

5.3 Ocena potencjalnych zagrożeń środowiska²⁶

Zagrożenia naturalne

W warunkach geograficznych Polski, zagrożenia o naturalnym charakterze (zjawiska katastroficzne), to głównie powódzie, ruchy masowe i ekstremalne stany pogodowe. Mogą mieć one wpływ na bezpieczeństwo ludności oraz na twory ich działalności. Przeciwdziałanie skutkom powodziom obejmować będzie m.in. realizację zabezpieczeń w postaci wałów, polderów, budowli hydrotechnicznych oraz regulację odpływu ze zlewni. Z kolei zapobieganiu i niwelowaniu ruchom masowym służyć będzie stabilizacja stoków (działania biologiczne, techniczne i biotechniczne). Kluczowym jednak jest takie kształtowanie zagospodarowania, które zmniejszy ewentualne straty wynikające z wystąpienia zjawiska ekstremalnego (wykluczenie zabudowy na terenach zagrożonych, stosowanie odpowiednich rozwiązań w budownictwie). Ekstremalne stany pogodowe powodują okresową destabilizację funkcjonowania społeczno-gospodarczego, a przeciwdziałanie im polega na sprawnej organizacji społeczności zamieszkującej dany teren.

Przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przy formułowaniu ustaleń planu ogólnego nakładają obowiązek uwzględnienia uwarunkowań rozwoju przestrzennego w postaci obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat - Q1% oraz obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat - Q10%). Na mocy przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne na obszarach szczególnego zagrożenia wykluczone jest cyt.:

- *gromadzenie ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenie przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania,*
- *lokalizowanie nowych cmentarzy,*
- *rolnicze wykorzystywanie ścieków.*

²⁶ Opracowane na podstawie przeprowadzonych analiz środowiska przyrodniczego w rozdz. 2 i 4

Na podstawie informacji zawartych na mapie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, opublikowanej na portalu Informatycznego Systemu Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami (<https://wody.isok.gov.pl>), ustalono, że gmina Konopnica znajduje się:

- częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, (6,2 km²)
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (5,6 km²)
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (3,4 km²).

Wzdłuż doliny rzeki Warty przebiegającej przez centralne rejony gminy zidentyfikowano obszary zagrożone powodzią od wód gruntowych (podtopienia). W granicach analizowanego obszaru zajmują one ok. 7,6 km². Obejmują one tereny podmokłych dolin i dolinek rzecznych, w tym obszary bagienne w obniżeniach terenu oraz miejsca płytkiego występowania wód gruntowych (do 2 m poniżej powierzchni terenu).

Na obszarze gminy m.in. w granicach istniejących cieków wodnych wskazywane są tereny podtopień, do których dochodzi po intensywnych opadach deszczu z powodu dużego uszczelnienia powierzchni zurbanizowanych i zróżnicowania rzeźby terenu. Powoduje to lokalne i okresowe podtopienia w wyniku gwałtownego spływu wód deszczowych. Podtopienia mają prawo wystąpić również w efekcie wahań pierwszego poziomu wody podziemnej (po intensywnych opadach atmosferycznych i po roztopach śniegu) w obrębie lokalnych obniżeń terenu.

W zakresie zagrożeń geologicznych według danych zawartych w Systemie Osłony Przeciwoświsowej (SOPO) opracowanej przez Państwowy Instytut Geologiczny nie zidentyfikowano terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz terenów na których występują te ruchy. Pomimo braku informacji na temat osuwisk w ww. bazie danych, to zgodnie z treścią Opracowania ekofizjograficznego na potrzeby opracowania projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Konopnica w rejonie Konopnicy występuje jedyne w województwie łódzkim czynne osuwisko. utworzone w krawędzi erozyjnej doliny Warty.

Zagrożenia antropogeniczne

Skala zagrożeń w zakresie zasadniczych problemów o charakterze antropogenicznym, tj. zanieczyszczenia powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, promieniowania elektromagnetycznego oraz hałasu przedstawiona została w podrozdziałach 4.1 - 4.5.

W nawiązaniu do pisma KW PSP w Łodzi (WPZ.5263.136.2025.2.AT) dotyczącego przystąpienia gminy Konopnica do sporządzenia planu ogólnego, informuję, że na terenie gminy nie występują zakłady o dużym ryzyku (ZDR). Funkcjonuje natomiast zakład o zwiększonym ryzyku (ZZR) – „DORGAS”, zlokalizowany w Konopnicy przy ul. Szkolnej 20 (dz.

nr 510/4), prowadzący bazę przeładunkową gazu płynnego. Zakład zajmuje się dystrybucją gazu w butlach 11 i 33 kg, magazynowaniem gazu propan-butan oraz załadunkiem i rozładunkiem autocystern. Na jego terenie może być magazynowane do 72 Mg substancji niebezpiecznej.

Ponadto, z uwagi na lokalizację w obszarze opracowania planu ogólnego wcześniej wspomnianej drogi o tranzytowym charakterze, tj. DW481 istnieje również ryzyko nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, związanych z ich eksploatacją. Sytuacje zagrożenia mogą zaistnieć na skutek awarii lub wypadków z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne. Powstałe w wyniku katastrof komunikacyjnych sytuacje awaryjne mogą powodować rozlanie się substancji niebezpiecznych. Na wielkość zagrożenia wpływają czynniki chemiczne min: stan fizyczny uwolnionej substancji, jej toksyczność a także czynniki lokalne związane z warunkami topograficznymi i meteorologicznymi, lokalizacją terenów zamieszkałych, wrażliwością poszczególnych komponentów środowiska, przygotowaniem do reagowania w sytuacji zagrożenia.

5.4 Ocena zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym, jego odporności na degradację i zdolności do regeneracji oraz wstępna prognoza zmian zachodzących w środowisku

Przeobrażenia środowiska przyrodniczego obszaru opracowania wynikają z dotychczasowego sposobu zagospodarowania przestrzeni, uwarunkowań gospodarczych oraz naturalnych procesów przyrodniczych. Najważniejsze zmiany obejmują przede wszystkim przekształcenia stosunków wodnych spowodowane pracami melioracyjnymi i odwodnieniowymi w zurbanizowanej części gminy. Doprowadziły one do silnej degradacji środowiska, m.in. poprzez odcięcie znacznych fragmentów doliny od rzeki, co wpłynęło na skład flory i fauny oraz defragmentację lokalnych krajobrazów i siedlisk. Zjawiska te nasiliły się wraz z rozbudową infrastruktury komunikacyjnej, w szczególności drogi wojewódzkiej nr 481 oraz dróg powiatowych.

Przyszłe zmiany o charakterze antropogenicznym będą wynikać głównie z dalszej urbanizacji i przekształcania sposobu użytkowania terenów. Rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych, przemysłowych i komunikacyjnych wiąże się z ingerencją w środowisko, w tym z przekształceniem rzeźby terenu (wyrównania, wykopy, nasypy), zmianą struktury geologicznej gruntu, degradacją gleb i roślinności oraz ograniczeniem retencji wód na skutek uszczelnienia powierzchni. Urbanizacja prowadzi również do zmian topoklimatu (modyfikacji warunków termicznych, wiatrowych i wilgotnościowych), przekształceń krajobrazu poprzez wprowadzanie nowej zabudowy oraz stopniowego ograniczania siedlisk zwierząt i przestrzeni rekreacyjnych, a także do wzrostu presji inwestycyjnej i użytkowej na pozostałe tereny otwarte.

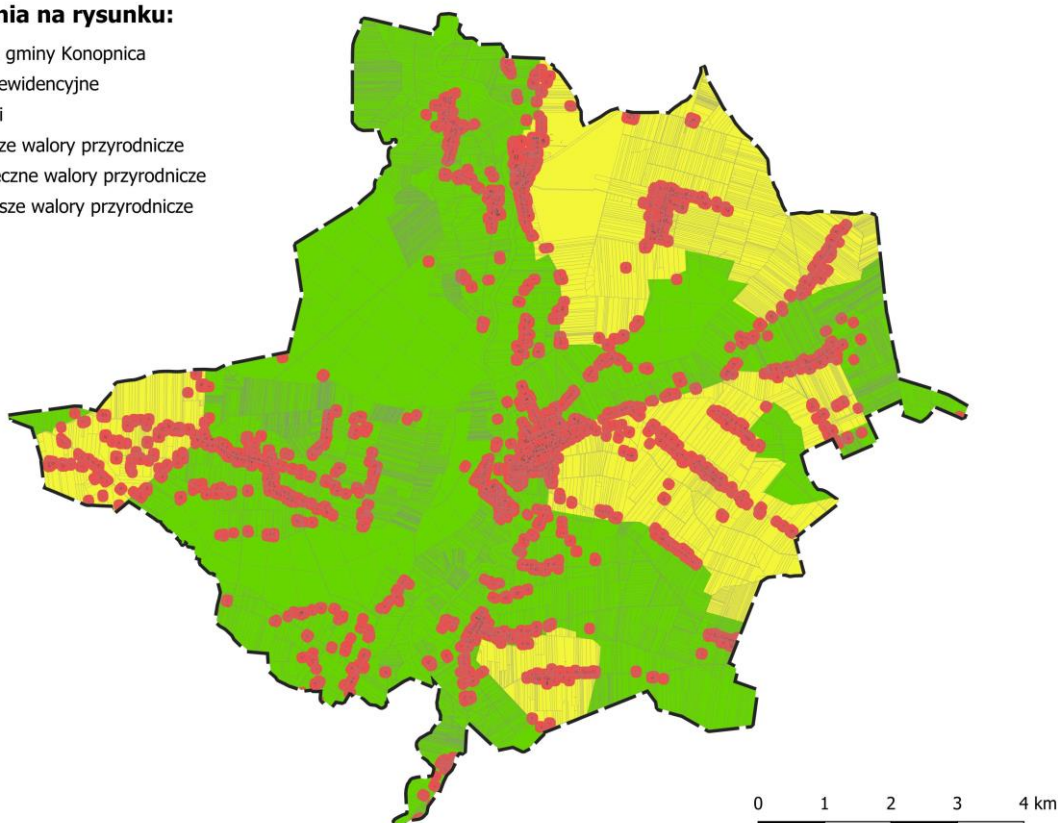
6. OCENA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH WZGLĘDEM RÓŻNYCH RODZAJÓW UŻYTKOWANIA I FORM ZAGOSPODAROWANIA TERENU

6.1 Ocena dotychczasowego zagospodarowania terenów gminy pod kątem wartości przyrodniczych.

Podstawowe znaczenie dla wprowadzenia w życie zrównoważonego rozwoju ma dostosowanie gospodarowania przestrzenią do warunków wynikających z predyspozycji ekofizjograficznych jak i skutków dotychczasowego użytkowania terenów. Uwzględniając rozmieszczenie obszarów chronionych i lokalne uwarunkowania środowiskowe, przeprowadzono klasyfikację terenów pod względem ich wartości przyrodniczych. Analiza objęła obszary o walorach: najlepszych, dostatecznych i najłabszych. Zgodnie z przyjętą metodyką największy obszar w gminie zajmują tereny o dobrych walorach przyrodniczych, charakteryzujących się wysokim udziałem powierzchni biologicznie czynnej oraz słabą urbanizacją. Dane obszary o wysokiej przydatności do pełnienia funkcji terenów przyrodniczych obejmują m.in. tereny zidentyfikowanych w granicach gminy form ochrony przyrody – Parku krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki, Osjakowskiego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, rezerwatu przyrody Hołda, użytków ekologicznych i pomników przyrodniczych. Dodatkowo zakwalifikowane zostały obszary, w których zidentyfikowano obecność siedlisk przyrodniczych, trasę korytarza ekologicznego Doliny Warty, tereny tutejszej sieci hydrograficznej oraz w granicach krajobrazów priorytetowych. Dostateczną wartość pod względem terenów przyrodniczych reprezentują tereny tutejszych gruntów rolnych, które pełnią rolę lokalnych ciągów i powiązań ekologicznych. Najłabsze walory przyrodnicze obejmują tereny zurbanizowane, rozmieszczone głównie w granicach tutejszych miejscowości gdzie przestrzeń została silnie przekształcona przez działalność antropogeniczną (rys. 10).

Oznaczenia na rysunku:

- Granica gminy Konopnica
- Działki ewidencyjne
- Budynki
- Najlepsze walory przyrodnicze
- Dostateczne walory przyrodnicze
- Najsłabsze walory przyrodnicze

Rys. 10 Ocena walorów przyrodniczych gminy Konopnica

Źródło: opracowanie własne.

6.2. Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych

Mieszkalnictwo

Potencjał do rozwoju funkcji mieszkaniowej w centralnej części gminy jest duży, zważywszy chociażby na dobrą dostępność komunikacyjną środkami transportu drogowego, rozwiniętą infrastrukturę techniczną i społeczną. Biorąc pod uwagę przydatność środowiska przyrodniczego dla rozwoju mieszkalnictwa, to również jest ona wysoka, natomiast walory kulturowe i przyrodnicze są dodatkowym czynnikiem podnoszącym atrakcyjność osiedleńczą gminy. Funkcja mieszkaniowa koncentruje się w centralnej części gminy, w miejscowościach Konopnica, Rychłocice, Strobin, Szynkielów, Głuchów, Sabinów, Bębnow, Piaski, Kamyk i Mała Wieś gdzie zabudowa jest najbardziej zwarta. Tutaj też nadal istnieją rezerwy dla rozwoju budownictwa. W związku z istnieniem zagrożenia w postaci terenów zagrożenia powodzią od wód gruntowych część obszaru miasta wyłączona jest z funkcji mieszkaniowej. Za nieprzydatne dla rozwoju mieszkalnictwa uznaje się również tereny

pokopalniane z niedostatecznie jeszcze ustabilizowanym gruntem, przez co nienadającym się do posadowienia zabudowy. Czynniki negatywnie wpływających na przydatność poszczególnych terenów dla pełnienia funkcji mieszkaniowej jest obecność funkcji konfliktowych lub obiektów będących źródłem różnorodnych uciążliwości. W bezpośrednim sąsiedztwie ważnych ciągów komunikacyjnych tj. drogi wojewódzkiej nr 481 i dróg powiatowych należy się liczyć z możliwością wystąpienia uciążliwości akustycznych, natomiast sąsiedztwo oczyszczalni ścieków w miejscowościach Konopnica i Rychłocice wiązać się będzie z uciążliwościami zapachowymi. W związku z funkcjonowaniem na terenie gminy zakładów przemysłowych o różnej, niekiedy znacznej uciążliwości lokalizację funkcji mieszkaniowej czy wypoczynkowej, jako kolizyjnych należy planować w dalszej odległości oraz rozważyć wprowadzenie buforów o charakterze funkcjonalnym (usługi), bądź przestrzennym (zieleń izolacyjna).

Usługi

Usługi i mieszkalnictwo są w pewnym zakresie od siebie współzależne: rozwój zasobów mieszkaniowych, a tym samym wzrost liczebności mieszkańców implikuje zapotrzebowanie na różnego rodzaju usługi. Podobnie jak w przypadku mieszkalnictwa, centralny i wschodni obszar gminy cechuje się wysoką przydatnością do rozwoju i lokalizacji usług. Lokalizacja funkcji usługowych będzie w dużej mierze zależna od rozwoju terenów mieszkaniowych – w miejscach koncentracji zabudowy mieszkaniowej wykluczone będą działalności uciążliwe dla mieszkańców i środowiska.

Przemysł i eksploatacja surowców

Przydatność tutejszego środowiska dla przemysłu wydobywczego straciła na znaczeniu z uwagi na brak występowania na analizowanym obszarze udokumentowanych złóż kopalin. Obecność na terenie gminy zakładu o zwiększonym ryzyku (ZZR) – „DORGAS”, zlokalizowany w Konopnicy przy ul. Szkolnej 20 (dz. nr 510/4), prowadzący bazę przeładunkową gazu płynnego stwarza największe zagrożenie dla środowiska gminy. Poza danym zakładzie na terenie gminy nie zidentyfikowano innych przedsiębiorstw mających potencjalnie negatywny wpływ na środowisko, mieszkańców oraz pozostałych użytkowników obszaru opracowania.

Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe

Oferta turystyczna analizowanego obszaru opiera się przede wszystkim na walorach krajoznawczych (specyficzne zespoły krajobrazowe i osobliwości przyrody, zabytki budownictwa i pamiątki historyczne), wypoczynkowych (niski stopień urbanizacji w szczególności w zachodniej części gminy, cisza, walory estetyczne krajobrazu, warunki do

uprawiania czynnego wypoczynku), oraz specjalistycznych (elementy i cechy środowiska, które umożliwiają uprawianie turystyki kwalifikowanej, np. turystyka piesza, jeździectwo, myślistwo czy sporty wodne) Walory środowiska przyrodniczego na obszarze gminy nie stanowią potencjału dla rozwoju masowych form rekreacji, czy też turystyki wypoczynkowej, długoterminowej. Za miejsca predysponowane do rozwijania funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej uznaje się:

- tereny doliny rzeki Warty
- rejon rezerwatu przyrody Hołda oraz Parku krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki oraz w północno-wschodniej i południowo-wschodniej części gminy,
- Zespół dworski w Konopnicy i Zespół dworsko-parkowo-folwarczny w Rychłocicach.

Potencjał ww. miejsc pozwoli przede wszystkim zaspokoić lokalne i regionalne zapotrzebowanie, daje też możliwość rozwoju dość wąskich, często ściśle wyspecjalizowanych form rekreacji (tab. 9).

Tab. 8 Obszary predysponowane do rozwoju funkcji wypoczynkowo – rekreacyjnych w gminie Konopnica

Obszar predysponowany do rozwijania funkcji wypoczynkowo - rekreacyjnej	Lokalizacja obszaru	Uwarunkowania obszaru do rozwoju funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych
Tereny doliny rzeki Warty	Obszary rozciągające się wzdłuż doliny rzeki Warty	Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe rzeki Warty stwarzają możliwości uprawiania aktywnej turystyki wodnej bazującej na wędkarstwie, tras kajakowych czy rowerach wodnych.
rejon rezerwatu przyrody Hołda oraz Parku krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki oraz w północno-wschodniej i południowo-wschodniej części gminy,	Rejony obejmujące głównie centralną, zachodnią, północno-wschodnią i południowo-wschodnią część gminy	Wysokie walory przyrodnicze terenów warunkują celowość ograniczenia jej dostępności dla niektórych form rekreacji. Obszar powinien być udostępniony dla turystyki kwalifikowanej o profilu przyrodniczym i edukacyjnym. Tutejsza baza stwarza możliwość uprawiania turystyki aktywnej bazującej na pieszych wędrówkach czy turystyce rowerowej

Zespół dworski w Konopnicy i Zespół dworsko-parkowo-folwarczny w Rychłocicach.	Zespoły dworskie zlokalizowane w miejscowości Konopnica przy ul. Parkowej oraz w miejscowości Rychłocice przy ul. Spacerowej	Tereny wyróżniające się przede wszystkim wartościami historycznymi i kulturowymi, z wyeksponowanymi, licznymi zabytkami. Mimo, że obecnie obszar ten został sprywatyzowany to stwarza możliwość organizacji imprez tematycznych na skalę regionalną, w tym mogą służyć również i turystom w zakresie wypoczynku, spacerów czy organizacji imprez
--	--	--

Zródło: opracowanie własne.

Oprócz ww. miejsc, równie istotne jest odpowiednie kształtowanie terenów codziennego wypoczynku dla mieszkańców terenów wiejskich. Mieszkańcy większych miejscowości (m.in. Rychłocice, Szynkielów, Stobin) mogą nieodpłatnie korzystać z placów zabaw oraz siłowni plenerowych. W pobliżu większości placówek edukacyjnych gminy wybudowane zostały boiska sportowe umożliwiające gry zespołowe takie jak piłka nożna, koszykówka czy siatkówka. W Konopnicy przy ul. Parkowej 16 funkcjonuje Gminne Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna w którym organizowane są imprezy kulturalne, niektóre we współpracy z organizacjami społecznymi takie jak Topienie Marzanny czy Noc Świętojańska.

Przez obszar opracowania przebiegają trzy znakowane szlaki rowerowe:

- EWI 3 – Konopnica-Osjaków-Konopnica o łącznej długości 42 km,
- EWI 11 – Konopnica-Skomlin o łącznej długości o łącznej długości 76 km,
- Nadwarciański Szlak Bursztynowy o łącznej długości 141 km²⁷.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna²⁸

Pomimo że rozwijająca się zabudowa mieszkaniowa wypierają gospodarstwa rolne, to nadal obszar opracowania wyróżnia się ogromną rezerwą gruntów wykorzystanych na potrzeby rolnictwa w indywidualnych gospodarstwa rolnych. Powierzchnia użytków rolnych od połowy lat 90. XX wieku zasadniczo utrzymuje się na podobnym poziomie ulegając przy tym zmniejszeniu z 5 570 ha w 1995 r. do 5 476 ha w 2005 r. W ostatnich latach zauważony

²⁷ Opracowane na podstawie danych ze strony: <https://www.lodzkie.pl/turystyka/archiwum/mapki-tematyczne/szlaki-rowerowe-regionu-lodzkiego>

²⁸ Opracowane na podstawie danych z Raportów o stanie gminy Konopnica za lata 2018 i 2024 oraz danych ze strony <https://bdl.stat.gov.pl>

został wzrost powierzchni użytków rolnych. W 2018 r. ich powierzchnia wynosiła 5 443 ha, natomiast w 2024 r. wyniosła 5 651 ha.

Tereny łąk i pastwisk rozsięte są głównie we wschodnim rejonie gminy, gdzie koncentrują się najlepszej jakości gleby brunatne wylugowane oraz miejscami mady, powstałe z piasków gliniastych mocnych bądź lekkich, zalegających na warstwach glin lekkich. Występują one głównie w rejonie miejscowości Wrońsko, Konopnica, Kamyk, Głuchów, Sabinów, Kamyk, Strobin oraz Szynkielów. Nieco większą powierzchnie (18 km²) na obszarze gminy zajmują gleby klas IV, IVa i IVb, które koncentrują się głównie w rejonie miejscowości Rychłocice, Kamyk, Piaski, Strobin, Szynkielów i Anielin. Występują tu także gleby bielcowe uformowane z mocnych piasków gliniastych, położonych na glinach średnich i lekkich. Rolnicza przestrzeń produkcyjna opisywanego obszaru charakteryzuje się zatem wysokim potencjałem, a racjonalna gospodarka łąkowo-pastwiskowa ma kluczowe znaczenie dla utrzymania siedlisk gatunków podlegających ochronie.

Tereny rolnicze posiadają niezaprzeczalne walory krajobrazowe, środowiskowe i przyrodnicze. Wraz z zaprzestaniem użytkowania rolniczego ulegają przekształceniu w grunty nieużytkowe, użytki zielone, nadal jednak stanowiąc rezerwę terenów biologicznie aktywnych. Niekorzystnym procesem jest nasilająca się presja urbanistyczna rozwijającej się gminy na tereny otwarte. Przekształcanie gruntów rolniczych na inne cele, w tym budowlane jest nieuniknione, powinno się jednak odbywać jak najmniejszym kosztem dla środowiska.

Zasoby leśne²⁹

Jak podano wcześniej, w gminie Konopnica lasy zajmują dosyć spory odsetek jej całkowitej powierzchni, bo ok. 26,2% t.j. 2 206,87 ha (GUS, 2024 r.). Większe, zwarte kompleksy występują w zachodniej części gminy, na zachód od Konopnicy na terenie Parku krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki w granicach obszaru opracowania. Ich wartość polega przede wszystkim na kształtowaniu lokalnego klimatu, zapewnieniu miejsca wypoczynku, zapewnienia bioróżnorodność. Pozyskanie drewna, z uwagi m.in. na niewielki areal leśny nie powinno stanowić nadrzędnego celu wykorzystywania tutejszych zasobów leśnych.

6.3. Ocena stanu zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania

Do głównych cech środowiska przyrodniczego określających możliwości jego rekreacyjnego wykorzystania należą:

1. ukształtowanie terenu, jako element atrakcyjności rekreacyjnej, czynnik przydatności dla różnych form rekreacji i jeden z parametrów chłonności rekreacyjnej;

²⁹ Opracowane na podstawie danych ze strony <https://bdl.stat.gov.pl>

2. stosunki wodne, a zwłaszcza wody powierzchniowe jako element atrakcyjności i czynnik przydatności dla różnych form rekreacji;
3. typy zbiorowisk roślinnych, jako element atrakcyjności rekreacyjnej, czynnik przydatności dla różnych form rekreacji i najważniejszy parametr chłonności rekreacyjnej.

Biorąc pod uwagę wskazane powyżej, podstawowe uwarunkowania rozwoju funkcji wypoczynkowej i rekreacyjnej, teren gminy cechuje się:

1. urozmaiconą rzeźbą terenu w części centralnej z wysokim potencjałem dla rozwoju aktywności z formami wprowadzającymi urozmaicenie w krajobrazie gminnym. Dotyczy to terenów w rejonie parku krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki oraz doliny rzeki Warty;
2. bogatą siecią hydrograficzną w granicach gminy, w której wyróżnia się kilka mniejszych cieków takich jak Warta, Oleśnica, Wierznica, Dopływ spod Krzywka, Dopływ spod Szyndzielowa, Dopływ spod Wrońska, Dopływ spod Sabinowa, Dopływ spod Sabinowa oraz Dopływ spod Ochli. Oprócz niej tutejszy krajobraz urozmaica kilka sztucznych zbiorników wodnych;
3. obecnością zbiorowisk roślinnych o wysokim potencjale dla rozwoju rekreacji i wypoczynku, w centralnej i zachodniej części gminy gdzie napotkać można liczne kompleksy leśne o wysokiej atrakcyjności wypoczynkowej czy rekreacyjnej.

6.4. Potencjał dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru do realizacji funkcji uzdrowiskowej

Pomimo, iż obszar opracowania cechuje się położeniem w interesującym regionie o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych, dobrej dostępności komunikacyjnej (transport samochodowy), to jednak nie są to wystarczające atuty dla rozwoju funkcji uzdrowiskowej. Brak jest solidnych podstaw utworzenia uzdrowiska jak np. topoklimatu o wyjątkowym leczniczym znaczeniu. Jak wynika z badań jakości powietrza w województwie łódzkim w roku 2024, na terenie gminy odnotowano przekroczenie dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM_{2,5}, poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz poziom celu długoterminowego ozonu – klasa D2. Przekroczenia w strefie łódzkiej stwierdzono w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego ozonu w zakresie ochrony roślin. W związku z powyższym, wyklucza się lokalizację funkcji uzdrowiskowej w całym obszarze opracowania

Podsumowując, plan ogólny, dla którego sporządzono niniejsze opracowanie, powinien określać zasady zagospodarowania terenu z uwzględnieniem jego walorów przyrodniczych, zwłaszcza na obszarach prawnie chronionych. Przeprowadzone analizy potwierdzają wysokie wartości środowiskowe kompleksów leśnych w centralnej

i południowej części gminy oraz wskazują na zagrożenia wynikające z postępującej urbanizacji. W związku z tym nadrzędnym celem polityki przestrzennej powinno być zrównoważone kierowanie rozwoju na tereny najlepiej do tego predysponowane, przy jednoczesnym zachowaniu i wzmacnianiu kluczowych elementów struktury ekologicznej. Rozwój gminy ograniczają m.in. obszary cenne przyrodniczo, w tym siedliska gatunków rzadkich i chronionych. Planowanie przestrzenne musi uwzględniać zarówno te ograniczenia, jak i potencjalne konflikty funkcjonalne. Dotyczy to zwłaszcza terenów w sąsiedztwie drogi wojewódzkiej nr 481 oraz dróg powiatowych, gdzie mogą występować uciążliwości akustyczne. Choć dotychczas nie odnotowano przekroczeń norm hałasu, w przypadku ich pojawienia się należy rozważyć przeznaczenie takich terenów na funkcje niepodlegające ochronie akustycznej. Ze względu na obecność zakładów przemysłowych i obiektów gospodarki komunalnej (np. oczyszczalni ścieków), funkcje mieszkaniowe i rekreacyjne powinny być lokalizowane w większej odległości od tych obiektów, z możliwością wprowadzenia buforów funkcjonalnych (np. usług) lub przestrzennych (zieleni izolacyjnej). Wyznaczając nowe tereny inwestycyjne, należy dążyć do minimalizacji transportochłonności i lokalizować je w miejscach o dobrej dostępności komunikacyjnej.

7. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I OSNOWY EKOLOGICZNEJ

Osnowa ekologiczna

Osnowę ekologiczną gminy tworzą przede wszystkim korytarz ekologiczny Doliny Warty stanowiący jeden z najistotniejszych elementów europejskiej sieci ekologicznej (ECONET Polska) i będący ostoją przyrody o znaczeniu międzynarodowym (Natura 2000 i Corine Biotopes). Jednocześnie, jest to najtrwalsza struktura funkcjonalno-przestrzenną na terenie gminy. Ponadto elementami tworzącymi osnowę ekologiczną obszaru opracowania są: rozbudowane kompleksy leśne, enklawy zadrzewień i zarośli. Najważniejsze cechy osnowy ekologicznej gminy to:

- dominująca funkcja korytarza ekologicznego Doliny Warty w kształtowaniu połączeń ekologicznych w zachodniej i centralnej części obszaru opracowania;
- zróżnicowana przestrzennie bioróżnorodność (od ograniczonej w centrum gminy, do bardzo wysokiej w jej zachodnim fragmencie, w szczególności w granicach form ochrony przyrody i doliny rzeki Warty);
- znikomy udział terenów zielonych pochodzenia antropogenicznego;
- ciągłość przestrzenna tutejszych struktur przyrodniczych.

Jak wynika z powyższego, powiązania ekologiczne regionalnych struktur przyrodniczych z terenami wewnątrz gminy utrzymywane są na dobrym poziomie, jednak wciąż wymagają dalszego rozwoju, szczególnie na terenach o ograniczonej bioróżnorodności obejmujących centralną część obszaru opracowania, będącego dotychczas niedostatecznie rozwiniętym i przestrzennie ograniczonym. W tym kontekście pierwszorzędnym kierunkiem kształtowania osnowy powinno być tworzenie nowych terenów zieleni i wiązanie ich w jeden system połączony z naturalnymi elementami osnowy. Dobrym kierunkiem jest kontynuacja rekultywacji i rewaloryzacji terenów przemysłowych, a w kolejnych etapach również ich terenów zainwestowanych, z których nie jest już prowadzona działalność przemysłowa. Istniejące tereny zieleni, co do zasady powinny podlegać pielęgnacji, rewitalizacji i wzbogacaniu, z uwzględnieniem gatunków właściwych dla danych warunków siedliskowych.

Na zachowanie i ochronę zasługują przede wszystkim ww. korytarze ekologiczne i obszary węzłowe. **Zapewnienie ochrony realizowane być powinno poprzez jednoczesne: ustalenie w aktach planowania przestrzennego przeznaczenia terenu wykluczającego zabudowę i zapewniającego trwałość struktur przyrodniczych, oraz ustanowienie nowych form ochrony przyrody (w drodze uchwały rady gminy).**

Formy ochrony przyrody na terenie gminy, dla których ustanowiono plany ochronne

Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki

Rozporządzeniem Nr 30/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 listopada 2006 r. ustanowiony został plan ochronny Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki. Wymienione w dokumencie cele ochrony odnoszą się do ochrony: przyrody nieożywionej, ekosystemów leśnych, ekosystemów nieleśnych, ekosystemów wodnych i torfowiskowych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, walorów krajobrazowych i kulturowych oraz walorów rekreacyjnych. Realizacja tych celów umożliwia w miarę niezakłócone przemieszczanie się gatunków na danym obszarze. Stosunkowo dobrze zachowane i licznie występujące torfowiska wysokie i przejściowe, trzęsawiska, obniżenia dolinkowe, mszary i źródła najlepiej nadają się na refugia dla wielu gatunków roślin i zwierząt. Ponadto stosunkowo duże zróżnicowanie biologiczne połączone z dużymi możliwościami regeneracji szczególnie predysponują ten obszar do pełnienia powyższych funkcji.

Rezerwat przyrody Hołda

Zarządzeniem Nr 8/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 23 marca 2011 r. ustanowiony został plan ochronny dla rezerwatu przyrody Hołda. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie kompleksu zbiorowisk leśnych (grądowych, łęgowych oraz olsowych) i borowych (boru ńwieżego i mieszanego). 2. Cel realizuje się poprzez:

4. usuwanie z rezerwatu dębu czerwonego – obcego gatunku inwazyjnego;
5. powstrzymanie odpływu wody z terenu rezerwatu;
6. dążenie do renaturalizacji drzewostanów poprzez zabiegi ochrony czynnej

Stosowanie się do powyższych celów pozytywnie wpłynie na zachowanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, w szczególności szaty roślinnej, różnorodności flory i fauny oraz walorów krajobrazowych rezerwatu.

W odniesieniu do ww. form ochrony przyrody niezbędne jest podejmowanie działań, które będą wykluczać, niwelować istniejące lub powstrzymywać zaistnienie potencjalnych zagrożeń zdiagnozowanych na terenie gminy. W kontekście planowania i zagospodarowania przestrzennego oznacza to zabezpieczenie ww. obszarów przed zmianą przeznaczenia i sposobu użytkowania, a także wykluczenie możliwości lokalizacji funkcji i przedsięwzięć, które mogłyby negatywnie wpłynąć na stan siedlisk.

Proponowane formy ochrony przyrody

Dotychczasowe dokumenty planistyczne wskazywały na potrzebę utworzenia w granicach gminy Konopnica po jednym użytku ekologicznym i stanowisku

dokumentacyjnym oraz cztery zespoły przyrodniczo krajobrazowe. Zaleca się przeprowadzenie inwentaryzacji terenowej walorów przyrodniczych tych obiektów. Na podstawie wyników prac powinna zostać podjęta decyzja o objęciu ich ochroną prawną, dokonana zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, w drodze uchwały właściwego do stanowienia ww. form ochrony organu, czyli sejmiku województwa lub rady gminy.

8. PODSUMOWANIE I WNIOSKI DO PLANU OGÓLNEGO

Biorąc pod uwagę dokonaną powyżej diagnozę stanu środowiska, identyfikację powiązań jego poszczególnych elementów oraz ocenę jego odporności i predyspozycji dla rozwoju poszczególnych funkcji użytkowych, sformułowano następujące wnioski, jakie należy uwzględnić przy opracowaniu planu ogólnego gminy Konopnica:

1. Lokalizacja nowej zabudowy w pierwszej kolejności powinna następować na niezabudowanych nieruchomości w ramach zainwestowanych już terenów gminy, jako ich uzupełnienie. W dalszej kolejności, urbanizacja obejmować powinna tereny stanowiące zaplecze już funkcjonujących jednostek oraz obszary wyposażone w infrastrukturę drogową i techniczną lub planowane do objęcia siecią w najbliższym czasie.
2. W kolejnych etapach rozwoju gminy wskazane jest wykorzystywanie na cele budowlane terenów o dobrych, prostych warunkach gruntowych.
3. Z rozwoju zainwestowania wykluczyć należy zidentyfikowane obszary ograniczeń w zagospodarowaniu – tereny zagrożone występowaniem ruchów masowych i osuwiskami oraz występowania powodzi od wód gruntowych.
4. W planowaniu rozwoju przestrzennego gminy konieczne jest uwzględnienie zagrożeń środowiska oraz konfliktów pomiędzy poszczególnymi funkcjami, tj.
 - a. lokalizacja nowych terenów zabudowy mieszkaniowej - poza strefą oddziaływań akustycznych oraz poza strefą uciążliwości innych obiektów o charakterze przemysłowym, lub usługowym
 - b. wprowadzenie w dokumentach planistycznych odpowiednich stref wykluczonych z możliwości zabudowy (o ile to możliwe) wzdłuż sieci infrastruktury technicznej o charakterze przesyłowym (linii elektroenergetycznej wysokich napięć)
5. Ustalenia planu ogólnego muszą uwzględniać treści planu zadań ochronnych dla Parku krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki oraz rezerwatu przyrody Hołda. Ponieważ wszystkie działania ochronne wskazane w Planie zadań ochronnych wykraczają poza materię planowania przestrzennego, kluczowe w planie ogólnym będzie ustalenie dla ww. obszarów takich stref funkcjonalnych, w ramach których zapewnione będzie utrzymanie siedlisk w dotychczasowym użytkowaniu
6. Wśród pozostałych form ochrony przyrody w granicach gminy wyróżnić można Osjakowski zespół przyrodniczo-krajobrazowy, użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Ustalenia planu ogólnego muszą uwzględniać treści aktów prawnych regulujących funkcjonowanie ww. obszarów chronionych i określających zakazy dotyczące zagospodarowania i prowadzenia działalności gospodarczej w ich granicach. Tereny należałoby zabezpieczyć przed zmianą przeznaczenia i sposobu użytkowania, a także

w jak największym stopniu wykluczyć możliwości lokalizacji funkcji i przedsięwzięć, które mogłyby negatywnie wpłynąć na stan siedlisk.

7. Rozwojowi zabudowy mieszkaniowej towarzyszyć powinno czynne kształtowanie terenów zielonych. W miarę ekspansji, tereny przyrodniczo aktywne w postaci lokalnych ciągów i powiązań ekologicznych należy utrzymać zapewniając łączność i spójność systemu przyrodniczego. Zaleca się również tworzenie terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych pod postacią siłowni plenerowych, boisk rekreacyjnych, altan itd. oraz zazielenianie ulic.
8. Docelowy system osnowy ekologicznej powinien być oparty na: korytarzu ekologicznym Doliny Warty oraz terenach biologicznie aktywnych.
 - a. w toku postępującej urbanizacji powiązania ekologiczne regionalnych struktur przyrodniczych z terenami wewnątrz gminy wymagają dalszego rozwoju, szczególnie na terenach o ograniczonej bioróżnorodności obejmujących centralną część obszaru opracowania,
 - b. rekultywacja i rewaloryzacja terenów przemysłowych, a także ochrona enklaw zadrzewień i zarośli powinna być kontynuowana, bowiem działania te przywracają utracone niegdyś na potrzeby gospodarcze powierzchnie biologicznie aktywne,
 - c. zaleca się ograniczenie lub wykluczenie możliwości lokalizacji zabudowy w obszarach tworzących osnowę ekologiczną gminy,
 - d. wskazane jest dalsze utrzymywanie powiązań ekologicznych regionalnych struktur przyrodniczych z terenami wewnątrz gminy na dobrym poziomie, z ich dalszym rozwojem, szczególnie na terenach o ograniczonej bioróżnorodności obejmujących centralną część obszaru opracowania,
 - e. zapewnienie ochrony bazowym elementom osnowy ekologicznej realizowane być powinno poprzez jednoczesne: ustalenie w aktach planowania przestrzennego przeznaczenia terenu wykluczającego zabudowę i zapewniającego trwałość struktur przyrodniczych, oraz ustanowienie nowych form ochrony przyrody.
9. Kształtowaniu zagospodarowania towarzyszyć powinna dbałość o wartość krajobrazów i ich estetykę. O ile nie sposób wyeliminować niektórych elementów zdiagnozowanych w Audycie krajobrazowym województwa łódzkiego jako zagrażających i oddziałujących negatywnie na możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych, o tyle unikanie wprowadzania kolejnych dysharmonijnych elementów leży w zakresie planowania przestrzennego (choćby w części).

9. LITERATURA

- Audyt krajobrazowy województwa łódzkiego przyjęty przez Sejmik Województwa Łódzkiego Uchwałą nr XIII/150/25 z dnia 15 kwietnia 2025 r.;
- Baza danych obszarów sieci Natura 2000 w Polsce, Ministerstwo Środowiska;
- Baza danych o Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych – GZWP;
- Baza danych GIS Mapy obszarów zagrożonych podtopieniami (Podtopienia);
- Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg. stanu na 31.12.2024 r., Państwowy Instytut Geologiczny;
- Centralna Baza Danych Geologicznych, PIG, <http://baza.pgi.gov.pl/>;
- Centralny rejestr form ochrony przyrody (<https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>);
- Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Warszawa, 2022;
- Dane z Państwowego Rejestru Granic;
- Dane z Ewidencji Gruntów i Budynków (EGiB) gminy Konopnica (2025) udostępniona przez Starostwo Powiatowe w Wieluniu (nr lic.: GN 1431-17.2025);
- GUS, Bank Danych lokalnych - www.bdl.stat.gov.pl;
- Monitoring operacyjny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych w 2022 r. (GIOŚ);
- Monitoring operacyjny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych 2024 r. (GIOŚ);
- Kondradzki J. 2002, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa;
- Objaśnienia do Szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50 000 arkusze: 697 Złoczew, 698 Widawa i 734 Osjaków
- Objaśnienia do Mapy geośrodowiskowej Polski 1:50 000 arkusze: 697 Złoczew, 698 Widawa i 734 Osjaków;
- Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie łódzkim, GIOŚ, 2022 r.;
- Okresowa ocena jakości wody z wodociągu w Konopnicy za rok 2024 – nr sygnatury: SHŚr.HK90200.29.2024;
- Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby projektu zmiany studium kierunków i zagospodarowania przestrzennego gminy Konopnica, oprac. mgr inż. Michał Ruszkowski, 2015;
- Program ochrony środowiska dla Gminy Konopnica na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2030, oprac. Westmor Consulting Urszula Wódkowska, 2023;
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim. Raport wojewódzki za rok 2023, GIOŚ, 2024 r.;
- System ochrony przeciwosuwiskowej kraju (SOPO);
- System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych – MIDAS;
- Sawicki. L, Pamiętnik II zjazdu Słowiańskich Geografów i Etnografów; Kraków, 1930, s.3-4;.

Ustawy i rozporządzenia:

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130, 1907, 1940, z 2025 r. poz. 527, 680. ze zm.);

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647. ze zm.);

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1087, 1089, 1473, z 2025 r. poz. 216, 680. ze zm.);

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, 1940, z 2025 r. poz. 884. ze zm.);

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940. ze zm.);

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587, 1597, 1688, 1852, 2029, z 2024 r. poz. 1834, 1911, 1914. ze zm.);

Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U z. 2024 r. poz. 82 ze zm.);

Uchwała Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu Nr VIII/45/89 z dnia 14 września 1989 r. w sprawie utworzenia Parku krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki;

Uchwała nr XXXVII/252/22 Rady Gminy Konopnica z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie pomników przyrody na terenie gminy Konopnica;

Uchwała nr XLIII/291/22 Rady Gminy Konopnica z dnia 28 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie pomników przyrody na terenie gminy Konopnica;

Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z 17.02.1992 r. w sprawie uznania za obiekty chronione;

Rozporządzenie Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z 22.05.2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne;

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych. (Dz.U. 2019 poz. 1311);

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839);

Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112);

Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2020 poz. 2311);

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448);

Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 21 listopada 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Klimatu w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2022 poz. 2630);
Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt z dnia 19 października 2022 r (Dz. U. 2022, poz. 2380);
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 9 października 2014 r w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409);
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 9 października 2014 r w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408);
Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody;
Rozporządzenie Nr 30/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 listopada 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki;
Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody;
Zarządzenie Nr 8/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Hołda";

Źródła internetowe:

[http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3;](http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3)
[https://www.pgi.gov.pl/midas;](https://www.pgi.gov.pl/midas)
[https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych;](https://www.gov.pl/web/gdos/dostep-do-danych-geoprzestrzennych)
[https://www.gov.pl/web/wody-polskie-poznan/charakterystyka-szlakow;](https://www.gov.pl/web/wody-polskie-poznan/charakterystyka-szlakow)
[http://karty.apgw.gov.pl;](http://karty.apgw.gov.pl)
[https://mapa.korytarze.pl/;](https://mapa.korytarze.pl/)
[https://beta.btsearch.pl;](https://beta.btsearch.pl)
[https://www.pgi.gov.pl/psh/dane-hydrogeologiczne-psh/947-bazy-danych-hydrogeologiczne/8890-gzwp.html;](https://www.pgi.gov.pl/psh/dane-hydrogeologiczne-psh/947-bazy-danych-hydrogeologiczne/8890-gzwp.html)
[https://www.pgi.gov.pl/psh/dane-hydrogeologiczne-psh/947-bazy-danych-hydrogeologiczne/8874-obszary-zagrozone-podtopieniami.html;](https://www.pgi.gov.pl/psh/dane-hydrogeologiczne-psh/947-bazy-danych-hydrogeologiczne/8874-obszary-zagrozone-podtopieniami.html)
[https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/;](https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/)
[https://www.konopnica.pl;](https://www.konopnica.pl)
[https://www.lodzkie.pl/turystyka/archiwum/mapki-tematyczne/szlaki-rowerowe-regionu-lodzkiego;](https://www.lodzkie.pl/turystyka/archiwum/mapki-tematyczne/szlaki-rowerowe-regionu-lodzkiego)
[https://www.konopnica.pl/asp/historia;](https://www.konopnica.pl/asp/historia)
[https://konopnicadowisko.pl.](https://konopnicadowisko.pl)

10. SPIS RYSUNKÓW I TABEL

Spis rysunków:

Rys. 1 Położenie gminy Konopnica w Polsce (1), województwie łódzkim (2) i w sąsiedztwie ościennych gmin.....	7
Rys. 2 Położenie gminy Konopnica na tle mezoregionów wg regionalizacji J. Kondrackiego....	8
Rys. 3 Rzeźba terenu gminy Konopnica.....	11
Rys. 4 Zagrożenia geologiczne w gminie Konopnica	13
Rys. 5 Klasyfikacja gleb w gminie Konopnica.	14
Rys. 6 Wody powierzchniowe wraz z granicami zlewni JCWP rzecznych w gminie Konopnica	16
Rys. 7 Wody podziemne w gminie Konopnica	18
Rys. 8 Formy ochrony przyrody w gminie Konopnica	26
Rys. 9 Formy ochrony przyrody w promieniu 10 km od granic gminy Konopnica.....	31
Rys. 10 Ocena walorów przyrodniczych gminy Konopnica	60

Spis tabel:

Tab. 1 JCWP rzeczne w granicach gminy Konopnica.....	16
Tab. 2 Charakterystyka gruntów leśnych w gminie Konopnica w 2024 r.	20
Tab. 3 Charakterystyka stanu JCWP rzecznych znajdujących się w obszarze opracowania	44
Tab. 4 Charakterystyka JCWPd znajdujących się w obszarze opracowania.....	47
Tab. 5 Zestawienie tabelaryczne z klasyfikacją wód podziemnych dla wybranych punktów pomiarowych.....	49
Tab. 6 Bazowe stacje przekątnikowe na terenie gminy Konopnica w 2025 r.....	51
Tab. 7 Odpady komunalne odebrane z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych na terenie Gminy Konopnica w latach 2022-2024 w ramach gminnego systemu gospodarki odpadami.....	53
Tab. 8 Obszary predysponowane do rozwoju funkcji wypoczynkowo – rekreacyjnych w gminie Konopnica	62